

Perspectiva de la diversitat sexual i de gènere

Una anàlisi de les percepcions del professorat i l'alumnat sobre educar des d'una perspectiva de diversitat sexual i de gènere.

UOC

Universitat Oberta
de Catalunya

Eva Parareda Triguero

Àmbit Perspectiva de gènere

Tutora: Glòria Martí Galcerán

Universitat Oberta de Catalunya

Gener 2023

RESUM

Per trencar amb el sistema educatiu heterosexista predominant a Espanya en les últimes dècades, la normativa educativa ha evolucionat cap a la coeducació i, en concret, visibilització i inclusió de la diversitat sexual i de gènere als centres educatius. Aquest estudi pretén explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu de Centelles per, posteriorment, poder dissenyar un pla d'acció. A través d'una metodologia d'estudi de cas i utilitzant una entrevista dirigida al director, un qüestionari dirigit al professorat i un altre dirigit a l'alumnat, s'ha recollit informació sobre aquest tema. Les dades obtingudes mostren que, tot i que el centre ha començat a introduir accions encaminades a visibilitzar i tractar la diversitat sexual i gènere, encara hi ha aspectes que no es tenen en compte, com la transversalitat d'aquesta temàtica, la poca formació rebuda i les necessitats de l'alumnat.

Paraules clau: diversitat sexual i de gènere, coeducació, sistema educatiu heterosexista, orientació sexual, expressió de gènere

ABSTRACT

To break with the predominant Spanish heterosexual educational system that has been present in the last decades, educational regulations have evolved towards co-education and, specifically, in visibility and inclusion of sexual and gender diversity in educational institutions. The aim of the study is to explore how a specific school in Centelles (Catalonia) work with sexual and gender diversity, in order to subsequently design an action plan. This case study involves an interview with the principal of the school, a questionnaire directed to the teaching staff and another one directed to the students. Information of the topic has been collected with all the answers. The data obtained shows that, although the school has begun to introduce actions to promote visibility and to deal with sexual and gender diversity, there are still aspects that are not taken into account, such as the transversal nature of this subject, the lack of training received and the needs of the students.

Keywords: sexual and gender diversity, co-education, heterosexual educational system, sexual orientation, gender expression.

ÍNDEX

1. Introducció	5
2. Justificació	7
3. Marc normatiu	9
4. Marc teòric	12
4.1. Heteronormativitat: Rols i estereotips de gènere	12
4.2. Sistema educatiu heterosexista	12
4.3. Abús, discriminació i assetjament escolar	13
4.4. Coeducació	13
4.5. Estratègies per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere	14
4.6. Aportació a la societat i a l'ètica professional	16
5. Plantejament del problema	18
5.1. Concretar i contextualitzar	18
5.2. Objectius de treball	18
6. Marc metodològic	19
6.1. Enfocament metodològic	19
6.2. Planificació de la investigació	19
6.2.1. Context	19
6.2.2. Mostra i participants	19
6.2.3. Instruments	20
6.2.4. Estratègia de recollida de dades	21
6.3. Cronograma	22
7. Anàlisi de resultats i discussió	24
7.1. Estratègia d'anàlisi de dades	24
7.2. Resultats i discussió	24
7.2.1. Resultats	24
7.2.2. Discussió	49
8. Conclusions de la investigació	53
8.1. Conclusions referides a les preguntes d'investigació, objectius i/o hipòtesis i comparació amb marc teòric	53
8.2. Limitacions, suggeriments i propostes de millora	55
8.3. Perspectives de futur (Prospectiva)	55
9. Referències bibliogràfiques	57
10. Annexos	59
10.1. Annex 1	59
10.2. Annex 2	61

10.3. Annex 3	66
10.4. Annex 4	75
10.5. Annex 5	78
10.6. Annex 6	79
10.7. Annex 7	80
10.8. Annex 8	82
10.9. Annex 9	85
10.10. Annex 10	87

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1
Taula 2
Taula 3
Taula 4
Taula 5
Taula 6
Taula 7
Taula 8
Taula 9
Taula 10

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1
Figura 2
Figura 3
Figura 4
Figura 5
Figura 6
Figura 7
Figura 8
Figura 9
Figura 10
Figura 11
Figura 12
Figura 13
Figura 14
Figura 15
Figura 16
Figura 17
Figura 18
Figura 19
Figura 20
Figura 21
Figura 22
Figura 23
Figura 24
Figura 25

[Figura 26](#)
[Figura 27](#)

1. Introducció

Per poder entendre la finalitat i importància d'aquesta investigació cal que primer es defineixin els conceptes de diversitat sexual i de gènere. Per començar cal diferenciar entre sexe i gènere.

Al Gran Diccionari de la Llengua Catalana defineixen el sexe com el «Conjunt de modalitats bioquímiques, fisiològiques i orgàniques que polaritzen els individus d'una mateixa espècie en mascles i femelles» i el gènere com «Sexe en funció dels trets, els rols i les funcions que li són associats culturalment». En altres paraules, es defineix el gènere com un sistema de rols, de creences, actituds, expectatives socials, d'estatus, de patrons de comportament, etc., que crea cada societat en cada moment històric determinat i que no només determina com són els homes o les dones, sinó que condiciona les maneres de fer, pensar i sentir d'aquestes. És a dir, ambdós casos es tracten els conceptes de manera binària, configurant el Sistema Sexe-Gènere, entès com un sistema d'organització de les identitats i també de jerarquització del poder, donat que atribueix un valor inferior a allò que defineix com pròpiament femení (Centre d'Informació i Recursos per a les Dones, 2014). Així doncs, aquest sistema no resulta inclusiu, ja que divideix la societat en homes i dones com a categories oposades, excloents i dicotòmiques, assigna diferents rols per a cada una i anul·la o expulsa a les persones que no s'identifiquen amb aquest model (Ministerio de las Mujeres, Géneros y Diversidad, 2021). És per aquesta raó que apareixen els conceptes de diversitat sexual i de gènere, que reconeixen l'ampli ventall de possibilitats que existeixen entre el gènere i el sexe, afegint els conceptes d'orientació sexual, entesa com el desig sexual o eròtic-afectiu orientat preferentment cap a dones, homes o ambdós; l'expressió de gènere, entesa com l'aparença, la forma de parlar, els comportaments o gestos; i la identitat sexual i de gènere, entesa com la consciència de pertànyer a un sexe i a un grup humà definit entorn de les categories d'home, dona (Solá, 2020) i de gènere no binari.

Per altra banda, la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere, a part de ser una eina útil per conèixer i entendre aquestes diversitats que coexisteixen a la nostra societat, és una proposta de canvi i transformadora d'aquestes realitats (Altamira et al., 2013). És a dir, des d'aquesta perspectiva s'intenta acabar amb l'heteronormativitat, basada en la discriminació i inferiorització de la dona i de les persones amb una sexualitat i un gènere no normatiu (Guerra, 2014).

Així doncs, donada la importància d'educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere, l'objectiu d'aquesta investigació és explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu. Es tracta, doncs, d'un estudi de cas on la informació s'analitza de forma descriptiva mitjançant tècniques quantitatives i qualitatives. Per portar-la a terme, s'ha escollit una mostra no probabilística per conveniència, formada per 30 participants d'un centre educatiu concertat de Centelles, comarca d'Osona, on l'alumnat i professorat de secundària han de respondre un qüestionari i el director, una entrevista. Les principals conclusions han estat que en aquest centre educatiu es tracta la diversitat sexual i de gènere, però de manera

puntual i aïllada, donat que el professorat no disposa de suficient formació per a poder educar de manera transversal des d'aquesta perspectiva. Tanmateix, l'alumnat té la necessitat de saber molt més sobre el tema i considera que des de l'escola i, en concret el professorat, no se'ls dona resposta a aquesta necessitat.

Seguidament, s'exposa la normativa relacionada amb el problema d'investigació i es construeix un marc teòric.

Una vegada exposat el marc teòric s'aborda el plantejament del problema on es donen a conèixer les preguntes i els objectius d'investigació. Es continua exposant la metodologia emprada i seguidament s'elabora l'anàlisi de dades i la seva discussió. Més tard, i a partir del que s'ha esmentat anteriorment, s'elaboren les conclusions. Es finalitza exposant les limitacions que han sorgit en aquesta investigació i fent propostes de millora al respecte sense deixar de banda l'últim dels apartats que fa referència a la prospectiva de la investigació.

2. Justificació

L'Eurobaròmetre del 2019 sobre "L'acceptació social de les persones LGTBIQA+ a la Unió Europea" constata que un 84% de la població espanyola pensa que als centres educatius s'hauria d'incloure informació sobre la diversitat d'orientacions sexuals, un 81%, informació sobre el concepte trans i un 80%, informació sobre intersexualitat. Per altra banda, un 54% de la població espanyola pensa que al seu país existeix discriminació per raó d'orientació sexual, el 58%, per ser trans i el 47%, per ser intersexual.

Altrament, un estudi d'Andújar (2019), mostra que encara que entre l'alumnat existeixin algunes percepcions basades en la igualtat de drets i oportunitats pel col·lectiu LGTBIQA+, també existeixen les concepcions excloents (heterocentrisme, ciscentrisme i binarisme de sexe) i discriminatòries (homofòbia, transfòbia i interfòbia). L'autor creu que això és degut al desconeixement provocat per la falta de l'abordatge de les diversitats sexuals i de gènere durant el transcurs de l'escolarització obligatòria.

Un estudi realitzat per Rodríguez i García (2020) constata l'existència d'assetjament escolar cap al col·lectiu LGTBIQA+ als centres educatius d'ESO. El 55,7% dels participants van indicar que en els seus centres educatius es produïen situacions de violència cap a companys per raó de dissidència sexual o de gènere. L'autor i l'autora remarquen que els centres on s'imparteixen continguts específics sobre diversitat sexual i de gènere és menys freqüent aquest tipus de violència.

En definitiva, existeixen nombrosos estudis que postulen que la discriminació, abús o assetjament escolar cap al col·lectiu LGTBIQA+ és degut al sistema educatiu heteronormatiu predominant a Espanya que oculta intencionadament les diversitats sexo-genèriques, invisibilitzant-les i excloent tot l'alumnat que no desenvolupa els rols dominants ajustats a l'heteronormativitat (Sánchez, 2021).

Per tot això, es considera important examinar si en els centres educatius s'educa des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere. Pel breu període de realització del treball de camp, l'autora decideix centrar-se en un institut-escola concertat per diverses raons: la primera raó és que aquest nou curs hi ha hagut un canvi de direcció en el centre, fet que ha impulsat a la transformació i millora de diferents aspectes d'aquest: com la creació de comissions per poder donar resposta a les diferents necessitats del centre, modificació de documents antics o participació en diferents projectes de convivència. A més, el curs passat l'equip directiu i l'alumnat van assistir a dues formacions sobre diversitat de gènere i sexualitat, donat que s'havia detectat la necessitat de conèixer més sobre aquest tema. No obstant, aquestes formacions van ser introductòries d'aquesta temàtica i no hi va participar tota la comunitat educativa.

Així doncs, la proposta de l'autora és fer un estudi de cas en aquest centre per explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere, tenint en compte les accions que fa el mateix centre, la formació, els coneixements i les eines de les

quals disposa el professorat sobre aquesta temàtica i les necessitats de l'alumnat respecte a aquesta. Es pretén que els resultats serveixin com a punt de partida pel disseny d'un pla d'acció, tal com s'ha esmentat anteriorment, que tingui com a objectiu abordar la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere. D'aquesta manera s'espera aconseguir la inclusió de tot l'alumnat amb una sexualitat o un gènere no normatiu i, consegüentment, minimitzar al màxim l'assetjament escolar per aquesta raó.

3. Marc normatiu

Hi ha diverses lleis i decrets que expliciten exercir l'educació des del principi de coeducació, i des d'una perspectiva de la diversitat sexual i de gènere i eliminant la discriminació.

De manera més global, existeix el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. La finalitat d'aquest és garantir que tots els centres educatius sostinguts amb fons públics dins l'àmbit de l'ensenyament no universitari siguin inclusius mitjançant l'establiment de criteris que orientin l'organització i la gestió dels centres. A partir d'aquest objectiu queda palesa la necessitat d'atendre la diversitat de l'alumnat i, arran d'això, aquest Decret estableix un nou marc de referència, perquè tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya, i la comunitat educativa en general, puguin seguir avançant en la formació de ciutadans compromesos, crítics i actius en el desenvolupament just i solidari de la societat, que només serà possible amb la presència, la participació i el progrés de totes i cadascuna de les persones que en formen part. Així doncs, afirma que un centre educatiu inclusiu determina els fonaments psicoeducatius, formatius, ètics, de defensa de l'equitat i de justícia social que han de permetre crear la societat que desitgem, minvant el fracàs i l'exclusió i augmentant la qualitat educativa per a tots els alumnes sense excepcions.

A més, aquest Decret desplega la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC), que exposa la necessitat d'adequar l'activitat educativa per atendre la diversitat de l'alumnat i l'assoliment d'una igualtat d'oportunitats i d'accessibilitat. Així doncs, té per objectiu regular el sistema educatiu de Catalunya, descrivint els principis que lideren el sistema educatiu. Entra altres qüestions, la llei pretén que la pràctica educativa respongui millor a la diversitat dels alumnes catalans, de manera que la institució escolar de Catalunya pugui adoptar en tot moment mesures concretes per a satisfer les situacions que presenta una societat complexa i canviant com la del segle XXI. Postula que tots els membres de la comunitat escolar tenen dret a una bona convivència i el deure de facilitar-la. D'aquesta manera, els actes o les conductes que impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats s'han de considerar especialment greus. Relacionat amb aquests punts, la inspecció d'educació ha de vetllar per respecte i el compliment de les normes reguladores del sistema educatiu i l'aplicació dels principis i valors que s'hi recullen, inclosos els destinataris a fomentar la igualtat de gènere.

Per altra banda, també existeix la Llei Orgànica 3/2020, del 29 de desembre, per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'Educació (LOMLOE), la qual adopta un nou enfocament d'igualtat efectiva de dones i homes, prevenció de la violència de gènere i respecte a la diversitat afectivosexual, introduint a educació secundària l'orientació educativa i professional de l'alumnat amb perspectiva inclusiva i no sexista. És a dir, aquesta llei proposa fomentar de manera transversal l'educació per a la salut, inclosa l'afectivosexual, la igualtat de gènere i el respecte mutu entre iguals.

També precisa fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones a la història i impulsar la igualtat real i la no discriminació per raó de sexe, gènere, orientació sexual o identitat de gènere, entre d'altres.

Seguint la mateixa línia, la Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, pretén que es garanteixi la igualtat d'oportunitats, l'equitat i l'absència de qualsevol forma de discriminació o d'assetjament discriminatori als centres educatius per garantir els drets i les llibertats fonamentals, entre els quals, l'escola inclusiva i la coeducació. Això suposa garantir l'atenció adequada als alumnes que tinguin necessitats específiques de protecció, ajuda i suport educatiu. A més, han d'incloure una formació reglada, obligatòria i específica en matèria d'atenció educativa a la diversitat i a la igualtat de tracte i no-discriminació per al personal docent, amb l'objectiu de vetllar per una escola coeducadora i inclusiva, que fomenti els ensenyaments en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació en els plans d'estudi que escaiguin. Han de vetllar perquè es respecti, en tot el sistema educatiu, tota mena de diversitat, incloent-hi la sexual i afectiva, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere. Tot això també implica incorporar el principi de coeducació en els plans d'acció tutorial i els plans i reglaments de convivència dels centres educatius. També vetllar perquè els continguts dels materials escolars, educatius i formatius, en qualsevol format, i el llenguatge emprat, tinguin en compte la diversitat i evitin qualsevol mena de discriminació per aquest motiu i garantir que tota la comunitat educativa pugui viure de manera natural la diversitat.

Per altra banda, la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista té com a finalitat establir els mecanismes per contribuir a l'erradicació de la violència masclista que pateixen les dones i reconèixer i avançar en garanties respecte al dret bàsic de les dones a viure sense cap manifestació d'aquesta violència. Pel que fa a l'àmbit educatiu, és imprescindible incorporar la coeducació i l'educació afectivosexual fent un abordatge explícit, transversal, rigorós i sistemàtic de la perspectiva de gènere. Així, doncs, el principi de la coeducació s'ha de veure reflectit en els continguts curriculars i en el material educatiu. A més, s'ha de facilitar la formació permanent de les persones professionals de l'educació en matèria de coeducació, drets de les dones i violència masclista.

Per últim, la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, promou la coeducació, vetllant perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere, l'expressió de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius. També postula que s'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per aquestes raons. També s'han regulat els continguts dels materials escolars, en les activitats esportives escolar, en els recursos formatius o en la formació de mares i pares per tal que es tingui en compte la

diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol classe de discriminació. També s'ha vetllat perquè es disposi de mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament de les persones LGTBIQA+ en el medi escolar.

4. Marc teòric

En aquest apartat s'intenta fer una revisió de la literatura més rellevant sobre la diversitat sexual i de gènere extreta de *Google Acadèmic*. Les paraules clau d'aquest apartat són les següents: *heteronormativitat, rols i estereotips de gènere, heterosexisme, assetjament escolar, abús, discriminació, coeducació, perspectiva de la diversitat sexual i de gènere*.

4.1. Heteronormativitat: Rols i estereotips de gènere

La família, l'escola i els mitjans de comunicació es comporten com a agents socialitzadors de l'heteronormativitat, on es transmeten les concepcions binàries de la sexualitat i del gènere (Espinar, 2009; Guerra, 2014; Sánchez i Rivera, 2021). Guerra (2014) defineix l'heteronormativitat com un model construït a partir d'un sistema sexual binari i jeràrquic (dones/femenines/inferiors - homes/masculins/superiors) que imposa l'heterosexualitat com a obligatòria i de caràcter innat, eliminant la possibilitat de pensar l'orientació sexual com una elecció.

La societat és responsable d'establir els rols que cada un dels sexes biològics hauria d'assumir com a propis, els quals varien al llarg del temps i en funció de les cultures i societat (Garcia, 2019). Les persones adultes, com a referents de les menors, són responsables directes que aquestes aprenguin i apliquin els rols i etiquetes de gènere. Freixas (2012) explica que es produeix un aprenentatge a través de l'observació i posterior imitació de conductes que, amb anterioritat, la persona adulta s'ha encarregat de reforçar seguint un criteri personal d'allò que li sembla apropiat d'acord amb cada un dels gèneres.

De fet, quan una persona neix immediatament és classificada com a nen o com a nena. A partir d'aquest moment, gran part dels missatges que rep, la forma en què és tractada o com se li parla, les expectatives que desperta, els jocs que se li ofereixen, etc., estaran influenciats per aquesta classificació inicial (Espinar, 2009). A més, una altra crítica que fa Guerra (2014) és sobre la violència mèdica, que actua recolzada en el diagnòstic heteronormatiu d'ambigüïtat sexual, referit als infants que han nascut amb els atributs sexuals d'ambdós sexes. Amb aquesta excusa s'han normalitzat les intervencions quirúrgiques de reconstrucció genital durant els primers anys de vida en infants intersexuals.

Per tant, el model heteronormatiu, per una banda, promou la desigualtat de gènere, inferioritzant a la dona i tot allò considerat femení, i, per altra banda, exclou i discrimina tot allò que queda fora de l'heteronormativitat, com les diversitats sexuals i de gènere.

4.2. Sistema educatiu heterosexista

Sánchez (2021) sosté que el sistema educatiu predominant a Espanya és heterosexista, és a dir, que només contempla com a model referent l'heterosexualitat. Això implica que s'ocultin intencionadament les diversitats

sexuals i de gènere, invisibilitzant-les i exclouent tot l'alumnat que no desenvolupa els rols i estereotips ajustats a l'heteronormativitat. Per tot això, l'escola es considera un dels contextos socials on més experiències de discriminació, abús i violència pateixen les persones amb dissidència sexual i de gènere donat que, com s'ha dit anteriorment, l'escola és un dels espais on es perpetuen les normes hegemòniques de gènere i sexualitat (Sánchez i Rivera, 2021).

4.3. Abús, discriminació i assetjament escolar

Diversos estudis apunten que l'alumnat LGTBQIA+ pateix assetjament escolar per motiu de la seva orientació sexual o identitat de gènere i, a causa d'això, poden patir estrès que influeix directament en la seva salut mental, ja que acaben interioritzant aquest estigma i això els acaba afectant emocionalment (Ballester-Arnal, 2020; Sánchez i Rivera, 2021; Zemaitis i Pedersoli, 2018). A més, les persones que formen part d'aquest col·lectiu es poden sentir rebutjades i etiquetades com a "estranyes" encara que aquest assetjament o discriminació no sigui directe, ja que, com explica Rodríguez (2020), quan la relació entre el gènere i el sexe no correspon amb les lògiques normalitzades i establertes pel sistema social (masculí/femení, home/dona, mascle/femella), la persona entra en conflicte amb el seu ser i amb la societat.

Altrament, en un informe sobre l'homofòbia i discriminació per motius d'orientació sexual i identitat de gènere en els estats membres de la Unió Europea, realitzat per l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea (2009), s'afirma que les persones que formen part del col·lectiu LGTBQIA+ sovint pateixen agressions verbals i físiques en els centres educatius. En la majoria d'aquests centres no disposen de criteris definits ni formació per fer front a l'assetjament LGTBQIA+fòbic. Tal com assenyala, la temàtica de la diversitat sexual i de gènere està absent en els plans d'estudi d'aquests països, donant lloc a la invisibilització general d'aquestes persones. Aquest assetjament i invisibilització en els centres educatius pot fer augmentar les taxes d'abandonament i absentisme escolar, aïllament social i patiment psicològic, a més d'augmentar el risc de conductes autolesives.

4.4. Coeducació

Sánchez i Rivera (2021) postulen la necessitat d'estratègies educatives on participi tota la comunitat educativa per prevenir aquestes discriminacions i assetjament. Enríquez (2018) proposa la coeducació com a eina per reformar les dinàmiques que pressionen a la societat a complir amb normes heteronormatives que oprimeixen la dona i imposen rols de gènere en la societat des de l'edat primerenca, no permeten el lliure desenvolupament dels nens, nenes i adolescents i discriminen a tot ésser humà que s'autodefineixi per fora de l'heterosexualitat.

En efecte, incloure la diversitat sexual i de gènere en el sistema educatiu ha d'anar encaminada a aconseguir una inclusió generalitzada de tot l'alumnat

(Alcívar i Cedeño, 2018), per això, Zemaitis i Pedersoli (2018), suggereixen que una de les maneres possibles per fer front a aquestes discriminacions des del camp i l'acció educatives és el tractament pedagògic de la sexualitat i el gènere en el marc de propostes de l'educació sexual. No obstant això, comenten que a molts programes d'educació sobre la sexualitat es cobreix un ampli rang de temes rellevants, però n'hi ha d'altres que queden pendents, com la discriminació per orientació sexual o identitat de gènere.

A més, Barrientos et al. (2018), defensen que adquirir conceptes propis dels estudis de gènere hauria de permetre que els docents siguin capaços de reflexionar i obrir discussions amb perspectiva de la diversitat sexual i de gènere sobre l'escola, el currículum, les pràctiques pedagògiques, els materials d'ensenyament i les avaluacions.

És per això que cal assenyalar la figura del professorat com a determinant en la inclusió de les diversitats sexuals i de gènere (Sánchez i Rivera, 2021). Per això, Sánchez (2021) proposa que el professorat rebi una formació que qüestionï la visió heteronormativa de la sexualitat, que l'ajudi a trencar el binarisme de gènere i la concepció estàtica de l'orientació sexual. L'autora indica que aquesta formació ha d'incloure continguts que promoguin la igualtat, com a elements bàsics per a la lluita contra la discriminació i estereotips sexuals i continguts actualitzats per a proporcionar eines per a la inclusió de la diversitat afectivosexual a l'aula i en el centre educatiu. A més, l'Agència de Drets Fonamentals (2009) suggereix que no només el professorat ha de rebre formació en matèria de diversitat sexual i de gènere, sinó també l'alumnat.

Així doncs, cal que tota la comunitat educativa col·labori a construir una escola més inclusiva. El professorat s'ha de situar en el centre d'aquesta transformació formant-se contínuament per poder educar amb perspectiva de la diversitat sexual i de gènere de manera transversal, incloent-hi el currículum explícit i ocult, les il·lustracions i continguts de materials educatius, l'accés i ús de tecnologies, etc. (Montes-de-Oca-O'Reilly, 2019).

Resumint, el sistema educatiu espanyol basat en el model heteronormatiu genera dues problemàtiques. Una és la desigualtat de gènere produïda pels rols i estereotips de cada gènere que fan que un sigui superior de l'altre. Per altra banda, aquest model rebutja tot allò que no és heteronormatiu, com la diversitat sexual i de gènere. Per poder fer front aquestes problemàtiques cal una educació amb perspectiva de la diversitat sexual i de gènere. És per això que els centres educatius necessiten abordar la temàtica de manera transversal i el professorat requereix formació en matèria de diversitat sexual i de gènere.

4.5. Estratègies per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere

El curs 2019/2020 el Departament d'Educació inicia el projecte COEDUCA'T, amb la col·laboració del Departament d'Igualtat i Feminismes i el Departament

de Salut, per ajudar a potenciar i visibilitzar la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual.

L'objectiu és avançar cap a un model de sistema educatiu inclusiu que incorpori la igualtat de gènere i la coeducació per contribuir a la millora de la societat, on no tingui cabuda la discriminació per raó de gènere, i que doni eines per desenvolupar unes relacions afectives i sexuals respectuoses.

Des d'aquest programa també presenten una sèrie d'indicacions per incorporar la perspectiva de gènere i la coeducació:

- Continguts
  - Revisar i analitzar el currículum visualitzant aspectes com: igualtat de gènere, interrelacions personals, cura dels altres...
  - Potenciar espais de tutoria individuals i grupals per establir diàlegs sobre respecte a la diferència, l'equitat, la identificació de situacions de conflicte vinculades a actituds sexistes...
- Llenguatge
  - Fer servir un llenguatge lliure d'estereotips i prejudicis de gènere
  - Utilitzar termes lingüístics que incloguin tots els gèneres
- Formes d'atenció personalitzades i equitatives
  - Proporcionar suports, ajudes i acompanyament equitatius a la comunitat educativa i vetllar perquè hi hagi un repartiment equitatiu i rotatori dels rols, responsabilitats i funcions dins els equips, tant de l'equip docent com de l'alumnat.
- Gestió de centres
  - Crear òrgans específics al centre per impulsar, coordinar i treballar la perspectiva de gènere i la coeducació.
- Materials didàctics, recursos i espais d'aprenentatge
  - Escollir materials creats per una àmplia gamma de persones de diferents orígens, identitats i experiències vitals.
  - Repensar el disseny d'espais perquè possibilitin accions i activitats variades, sense càrrega de gènere.
- Models professionals i expectatives
  - Reflexionar críticament i oferir referents diversos per posar en valor models de dones en àmbits del coneixement i la cultura.
- Participació i assessorament de les famílies
  - Compartir responsabilitats, formació i reflexió amb les famílies i amb la resta de la comunitat educativa.

STEILAS (2015) afegeix també la importància d'un entorn inclusiu que reflecteixi la diversitat. Proposa que hi hagi WC mixtos i vestuaris amb cabines individuals per tal que l'alumnat no hagi d'exposar els seus cossos (si no volen) a les mirades i comentaris de la resta d'alumnat. A més, també recomana un impuls de la formació, ja que el professorat necessita formació específica sobre el tractament de la diversitat afectivosexual i de gènere.

4.6. Aportació a la societat i a l'ètica professional

Anteriorment, s'han mencionat molts estudis sobre la temàtica de la diversitat sexual i de gènere: uns parlen de la importància d'acabar amb el model educatiu basat en l'heteronormativitat, d'altres sobre la discriminació i l'assetjament que reben les persones amb dissidència sexual o de gènere, uns altres sobre les poques estratègies de les quals disposa el professorat per fer front a aquests conflictes o de la necessitat d'una formació sobre aquesta temàtica.

La normativa referent a la diversitat sexual i de gènere en educació exposa l'obligatorietat d'abordar aquesta diversitat als centres educatius i erradicar la desigualtat de gènere i les discriminacions a través de la coeducació.

La present investigació resulta rellevant per poder conèixer des de quins coneixements parteix el professorat sobre la diversitat sexual i de gènere. D'aquesta manera, podrà servir de punt de partida per a la creació de plans, programes o projectes educatius encaminats a afavorir la inclusió de tot l'alumnat.

Per assegurar l'ètica d'aquesta investigació s'han tingut en compte diferents consideracions:

- **Respecte als participants: Autonomia i privacitat**
  - La mostra que ha participat en la investigació ho ha fet per voluntat pròpia i han sigut degudament informats sobre els objectius que persegueix aquesta investigació.
  - Se'ls ha fet signar un consentiment informat per deixar-ne constància.
  - Els participants menors d'edat que han volgut participar en la recerca també han hagut de presentar una autorització signada per la família o el seu tutor o tutora legal.
  - En cap moment s'ha demanat el nom o qualsevol dada dels participants que pugui ser utilitzada per identificar-los, d'aquesta manera s'ha assegurat la privacitat d'aquests.

- **Respecte al desenvolupament del treball**

Es garanteix que no hi ha hagut cap problema ètic en el desenvolupament de la investigació, ni a la planificació, ni en el procés, ni a la utilització de resultats.

- **Respecte al plagi**

Totes les idees utilitzades de diferents autors i autores han estat degudament citades, d'aquesta manera es pot assegurar que no hi ha hagut plagi.

- **Respecte a la utilització de dades falses:**

Les dades presentades són les que realment han sigut obtingudes a través de l'instrument de recollida de dades.

Per tot això, la present investigació compleix tots els principis ètics i morals que exigeixen les investigacions educatives.

5. Plantejament del problema

5.1. Concretar i contextualitzar

S'han fet diversos estudis que determinen que el professorat no disposa de prou coneixements, eines o recursos per dur a terme la seva pràctica tenint en compte la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere. També s'ha vist com no abordar aquests temes pot dur a l'assetjament per raó de sexe o gènere, el qual té conseqüències molt negatives en les persones que el pateixen.

Per tot això, l'àmbit de recerca d'aquesta investigació són les relacions que es produeixen entre alumnat, professorat i contingut dins del context d'aula d'un centre educatiu de Centelles, per tal que serveixi com a punt de partida per la creació d'un pla d'intervenció. L'etapa escollida per a realitzar la investigació és la d'ESO d'aquest centre, donat que en aquesta etapa existeix major incidència de l'assetjament escolar, sent el màxim durant el primer cicle d'ESO (Jacas, 2009).

Concretament, les preguntes que guien la present investigació són: Quines accions duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere? Quins coneixements i formació disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere? Com treballa el professorat la diversitat sexual i de gènere a l'aula? Quines són les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere? En definitiva, com es treballa la diversitat sexual i de gènere a un institut-escola de Centelles?

5.2. Objectius de treball

La finalitat d'aquesta investigació és explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu per tal que, a posteriori, pugui servir com a punt de partida per poder crear un pla d'actuació i aproximar-se encara més a una escola per a tothom. Per fer-ho, es plantegen els següents objectius:

O.G.: Explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un institut-escola a Centelles.

O.E.1- Determinar les accions que duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere

O.E.2- Analitzar els coneixements i la formació de què disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere.

O.E.3- Analitzar de quina manera el professorat treballa la diversitat sexual i de gènere a l'aula.

O.E.4- Descriure les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere.

6. Marc metodològic

6.1. Enfocament metodològic

La present investigació és un estudi de cas, donat que els objectius van enfocats a explorar un centre educatiu en concret. A més, és del tipus intrínsec, ja que, tal com diu Stake (2005, citat a Rodríguez-Gómez, 2018), s'ha escollit una escola en concret no perquè representi altres casos o perquè sigui il·lustrativa d'un problema determinat, sinó perquè ens interessa aquella en concret. Aquests tipus d'estudis s'apliquen amb la intenció d'estudiar i avaluar un cas determinat i així poder-lo descriure tenint en compte les seves particularitats i les causes que generen la situació que demanda ser investigada (Ramírez i Hervis, 2019), en aquesta investigació explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu. En altres paraules, a partir dels resultats obtinguts el centre educatiu podrà dur a terme estratègies dirigides a la solució o mitigació dels punts que han sigut objecte d'estudi (Ramírez i Hervis, 2019).

En concret, la investigació s'emmarca en un estudi de cas del tipus descriptiu, ja que el què es pretén és que a partir dels participants s'analitzin, s'identifiquin i es descriguin els punts claus de la investigació (Ramírez-Sánchez, et al., 2019).

Per altra banda, s'utilitzen i es combinen tècniques qualitatives i quantitatives que es complementen per a descriure, analitzar i concloure sobre els objectius plantejats.

6.2. Planificació de la investigació

6.2.1. Context

Aquesta investigació s'ha dut a terme a un centre educatiu ubicat al centre del nucli antic de la vila de Centelles, un municipi de la comarca d'Osona, de 7.595 habitants (Institut d'Estadística de Catalunya, 2021). Es tracta d'un institut-escola concertat, de dues línies, on s'imparteix Educació Infantil, Educació Primària i ESO. És de baixa complexitat i la majoria de les famílies tenen un nivell socioeconòmic mitjà-alt i un nivell d'ocupació i instrucció alt. Hi ha un baix percentatge de famílies novingudes. Disposa de SIEI i d'aula d'acollida, dinamitzades per les psicopedagogues del centre.

El centre compta amb 211 alumnes i 18 docents.

6.2.2. Mostra i participants

La població d'estudi la conformen el director, el professorat i l'alumnat d'ESO d'aquest centre educatiu. S'ha realitzat un mostreig no probabilístic a conveniència, ja que la participació ha depès de la disponibilitat de la població d'estudi. Donat que només poden participar les persones que han signat la declaració de consentiment informat, la mostra final ha estat formada per un total de 30 participants. A la taula 1 es poden veure els i les participants classificades segons siguin (professorat-alumnat-director) i el seu gènere:

Taula 1

Dades sociodemogràfiques

	Identitat de gènere masculí	Identitat de gènere femení	Total
DIRECTOR	1	/	1
PROFESSORAT	1	5	6
ALUMNAT	6	17	23

Nota: Elaboració pròpia

6.2.3. Instruments

En aquest apartat s'expliquen els instruments que s'han utilitzat per a la recollida de dades. En la present investigació s'han utilitzat l'entrevista i el qüestionari. L'entrevista s'ha escollit fer-la en el director del centre, per poder donar resposta a l'objectiu específic de determinar les accions que duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere. Es tracta d'una entrevista semiestructurada, donat que parteix d'un guió que predetermina la informació necessària, és a dir, conté preguntes obertes que possibiliten més flexibilitat i matisos en les respostes (Rodríguez-Gómez, 2018). En canvi, el qüestionari s'ha escollit pel fet que el nombre de participants augmenta, donat que un el respondrà el professorat i l'altre l'alumnat. Es fa servir per poder donar resposta als objectius específics restants, incloent-hi preguntes factuais, que proporcionin informació sobre fets i comportaments concrets i contrastables, i preguntes subjectives, que expressin la seva opinió, creences i sentiments (Rodríguez-Gómez, 2018).

L'entrevista ([Annex 1](#)) dirigida al director, consta de 9 preguntes obertes, agrupades en diferents apartats. A la següent taula es mostren quins són els diferents apartats que la conformen i quantes preguntes n'hi ha de cada un:

Taula 2

Apartats entrevista

	Nombre de preguntes
GENERAL	3
FORMACIONS	1
MATERIALS DIDÀCTICS	1
LLENGUATGE SEXISTA	2

PROTOCOLS D'ACTUACIÓ	1
ALTRES	1
TOTAL	9

Nota: Elaboració pròpia

El segon instrument utilitzat és un qüestionari, dirigit al professorat, a partir d'ara **QP** ([Annex 2](#)). Aquest està distribuït en 5 blocs diferents.

El primer bloc, *Abans de respondre el qüestionari*, conté dues preguntes que fan referència a la declaració del consentiment informat i l'autorització per a la participació en la investigació. Si no hi ha una resposta positiva, no es pot continuar el qüestionari. El segon bloc, *Dades sociodemogràfiques*, té 4 preguntes tancades de resposta única amb diverses opcions. En el següent bloc, *Conceptes*, hi ha 8 preguntes dicotòmiques (sí/no). El quart bloc, *Repassem conceptes*, no conté cap pregunta, sinó que només conté una imatge explicativa dels conceptes pels quals s'ha preguntat anteriorment. El darrer bloc, *Coneixement, formació i actuacions*, està format per 9 preguntes en total, 7 de tancades i 2 d'obertes. De les preguntes tancades, n'hi ha 2 que són d'escala Likert, 1 de resposta múltiple, 3 de resposta única i 1 dicotòmica. El temps aproximat de resposta és de 5 minuts.

L'altre qüestionari, dirigit a l'alumnat, a partir d'ara **QA** ([Annex 3](#)), està dividit en 4 blocs diferents.

El primer bloc és exactament igual que el primer bloc del QP, és a dir, conté dues preguntes referents a la declaració del consentiment informat i l'autorització per a la participació en la investigació. El segon bloc, *Abans de començar*, conté una imatge on apareixen les definicions als diferents conceptes que apareixeran al qüestionari. El següent bloc, *Dades sociodemogràfiques*, conté dues preguntes tancades de resposta única amb diverses opcions. El darrer bloc, *Qüestionari*, conté 21 preguntes, de les quals 17 són tancades i 4 obertes. De les preguntes del primer tipus, n'hi ha 7 que són de resposta múltiple, 9 de resposta única i 1 d'escala Likert. El temps aproximat de resposta són 10 minuts.

6.2.4. Estratègia de recollida de dades

En aquest punt s'expliquen els mètodes que s'han utilitzat per recollir les dades de la investigació.

Com s'ha dit en l'apartat anterior, els instruments de recollida de dades són l'entrevista i els qüestionaris. Pel que fa a l'entrevista, s'ha enregistrat amb àudio i, posteriorment, s'ha fet la transcripció. Per altra banda, els qüestionaris s'han dissenyat tots dos amb l'eina de *Google Forms*. Això ha permès tenir tots els resultats digitalitzats i agrupats per pregunta o per participant.

Abans de poder realitzar l'entrevista i els qüestionaris, s'ha hagut d'informar sobre la finalitat i els objectius de la present investigació, en què consistia la participació en la investigació, com es podia fer per participar, etc. Tot s'ha gestionat a partir del director general de centre.

El primer pas ha sigut informar el director general del centre sobre tots els temes comentats anteriorment.

Aquest va informar el professorat durant una reunió de claustre i va entregar un full de consentiment informat i una autorització ([Annex 4](#)) a cada persona que volgués participar. Es va deixar una setmana per signar les autoritzacions que, posteriorment, va recollir el director i va entregar a la responsable de la investigació.

A cada classe, dues per curs, es va fer arribar una infografia ([Annex 5](#)) sobre què és la diversitat sexual i de gènere, quina era la finalitat de la investigació i en què consistia la seva participació, i també un full informatiu sobre consentiment informat ([Annex 6](#)). Aquests dos documents, en primer lloc, van ser explicats a les classes per la responsable de la investigació i, posteriorment, penjats perquè tothom els pogués consultar. A més, es van repartir a cada persona que volgués participar un full de declaració de consentiment informat i una autorització ([Annex 7](#)) que havien de portar signada per les famílies. Es va deixar una setmana per portar signades les autoritzacions que, posteriorment, van recollir els tutors i tutores de classe i els van entregar a la responsable.

Una vegada recollides les autoritzacions es van fer arribar els enllaços dels dos qüestionaris al director i ell els va reenviar al professorat que volgués participar en el QP i als tutors i tutores perquè passessin l'enllaç del QA a l'alumnat que hagués portat l'autorització signada. Tot el que s'ha esmentat es va realitzar en hores lectives.

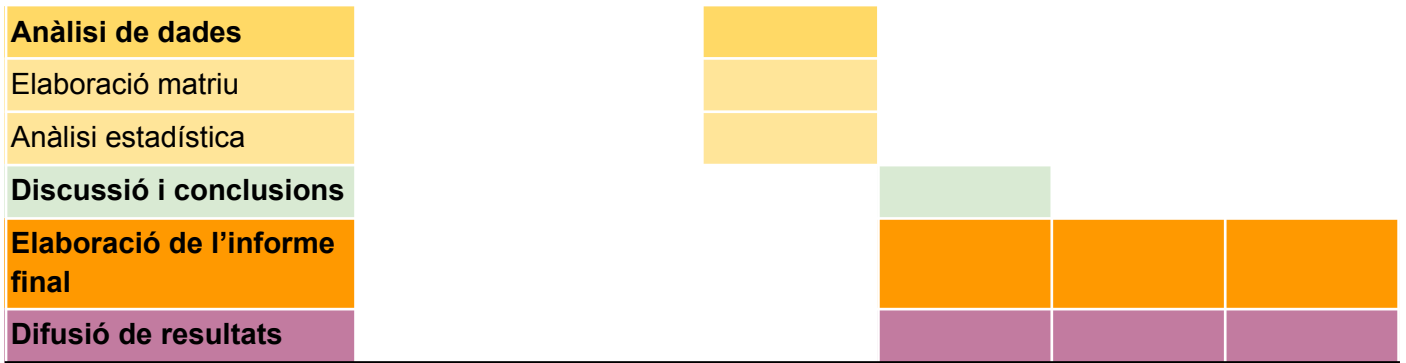
6.3. Cronograma

La temporització d'aquesta investigació és la següent:

Taula 3

Cronograma

	SETMANA 1	SETMANA 2	SETMANA 3	SETMANA 4	SETMANA 5	SETMANA 6
ACTUACIONS	28 nov - 4 des	5 des - 11 des	12 des - 18 des	19 des - 25 des	26 des - 1 gen	2 gen - 8 gen
Autoritzacions						
Consentiment informat						
Recollida de dades						
Entrevista						
Qüestionari professorat						
Qüestionari alumnat						

Nota: Elaboració pròpia

7. Anàlisi de resultats i discussió

7.1. Estratègia d'anàlisi de dades

Una vegada que es va disposar de les dades, va ser el moment de procedir a la seva anàlisi. Donat que s'han fet servir dos tipus diferents d'instruments, les dades també s'han tractat de diferent manera.

Pel que fa a l'entrevista, primer se'n va realitzar la transcripció ([Annex 8](#)) i, posteriorment, de cada ítem es va extreure la principal informació de caràcter qualitatiu i es va ordenar en una taula (apartat següent). En canvi, pel que fa als qüestionaris, primer es van categoritzar les respostes de les preguntes obertes per tal de poder agrupar les respostes similars. A més, les respostes d'escala Likert se'ls hi va assignar una categoria qualitativa a cada valor numèric perquè fos més fàcil la posterior descripció. Una vegada es va tenir tot això fet, es van ordenar les dades per ítems en unes taules d'Excel ([Annex 9](#) i [Annex 10](#)). Per últim, es van emprar percentatges i figures per poder descriure cada ítem preestablert.

7.2. Resultats i discussió

7.2.1. Resultats

En primer lloc, s'exposen unes figures on es pot consultar la descripció dels participants (figura 1, figura 2 i figura 3).

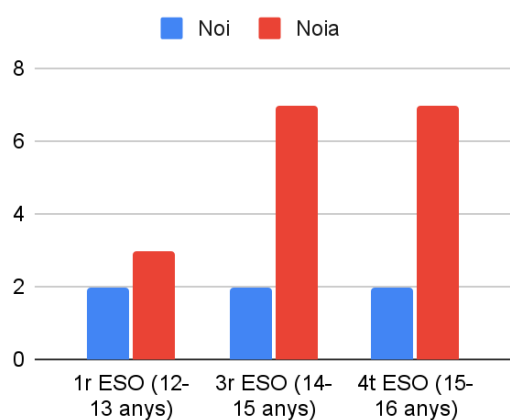
Dades Sociodemogràfiques

La mostra d'estudi total va ser de 30 subjectes, dels quals 22 s'identifiquen com a dones/noies i 8 com a homes/nois. Aquests subjectes s'agrupen en tres grans grups: director (1), professorat (6) i alumnat (23). Del grup del professorat n'hi ha 4 que tenen entre 31 i 45 anys i 2 que tenen més de 45 anys. Del grup de l'alumnat, donat que fan ESO, les edats oscil·len entre 12 i 16 anys. Concretament, n'hi ha 5 de 1r d'ESO (12-13 anys), 9 de 3r d'ESO (14-15 anys) i 9 de 4t d'ESO (15-16 anys). De 2n d'ESO no hi ha hagut cap participant.

Figura 1

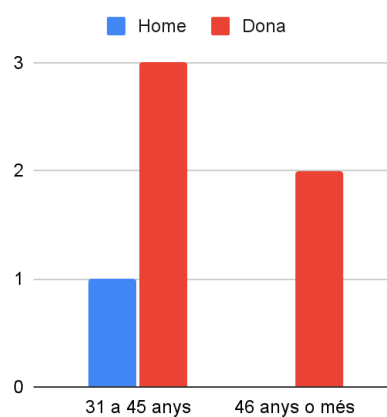
Edat i gènere de l'alumnat

Nota: Elaboració pròpia

Figura 2

Edat i gènere del professorat

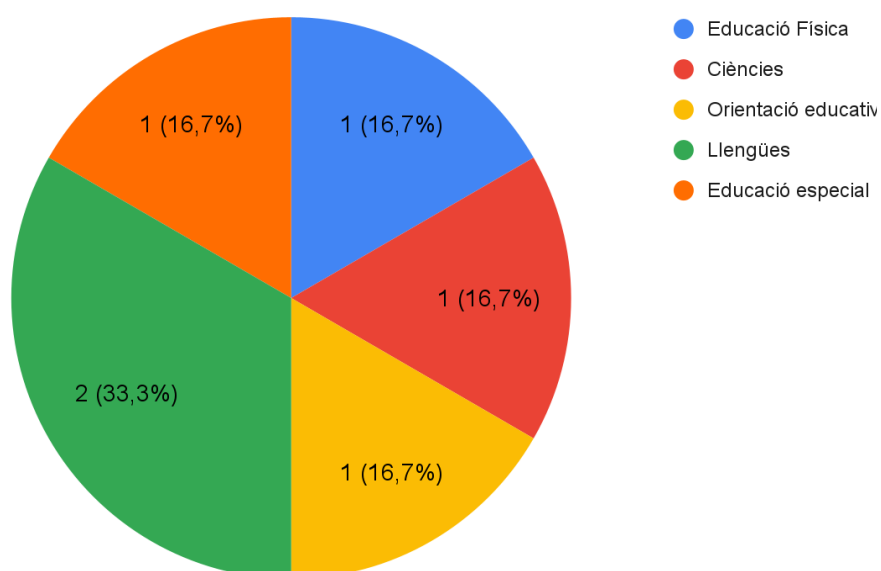

Nota: Elaboració pròpia

Del grup del professorat, les àrees educatives a les quals imparteixen classes són Educació Física (1), Ciències (1), Orientació educativa (1), Llengües (2) i Educació especial (1).

Figura 3

Àrees educatives

Nota: Elaboració pròpia

Anàlisi de resultats referits als objectius d'investigació

Si bé l'objectiu principal de l'estudi és:

O.G.1. Explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu de Centelles.

També es van plantejar una sèrie d'objectius específics els resultats dels quals s'expressen a continuació:

Anàlisi O.E.1- Determinar les accions que duu a terme el centre per diversitat sexual i de gènere

---

Taula 4

Relació instruments i ítems de l'O.E.1.

INSTRUMENTS	ÍTEMS/PREGUNTES
Entrevista semiestructurada (instrument 1)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Nota: Elaboració pròpia

ANÀLISI DELS ÍTEMS 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

A la següent taula es recullen les diferents categories extretes de l'entrevista:

Taula 5

Resultats entrevista semiestructurada

Ítem 1. Objectius específics sobre diversitat sexual i de gènere	No hi ha cap objectiu específic. Hi ha objectius generals referents a la inclusió, igualtat, pau, respecte, etc. on també s'inclou aquesta diversitat.
Ítem 2. Plans i protocols d'acció	No hi ha cap pla d'acció específic sobre diversitat sexual i de gènere. No existeix un protocol d'actuació específic en casos de discriminació, abús o assetjament, per raó de sexe o gènere. Això no obstant, n'hi ha un de general en el qual s'explicita que

qualsevol discriminació per raó de sexe, gènere, raça, etc. es converteix en un agreujant i, per tant, la normativa és més estricta.

Ítem 3. Formació

Formació sobre diversitat sexual i de gènere amb alumnat
Formació sobre diversitat sexual i de gènere amb l'equip directiu
Ressalten que els falta formació sobre el tema, tot i que no n'hi ha de previstes en el pla de formació.

Ítem 4. Currículum

Accions puntuals.

Ítem 5. Materials didàctics

Es fa una revisió global, no al detall. Les editorials també cada vegada s'hi fixen més.
No s'inclouen referents que responguin a models no cisheteronormatius de manera conscient.

Ítem 6. Llenguatge

Figura de paritat de gènere (director) que revisa el llenguatge dels documents escrits.
Hi ha lavabos mixtos, cada curs té un lavabo sense distinció de sexe (canvi arran de la pandèmia).
Utilitzen llenguatge inclusiu en documents i circulars.

Ítem 7. Famílies

L'escola va proposar el canvi d'AMPA a AFA i els membres de l'associació no entenien per què havien de fer-ho.
Hi ha famílies que no estan d'acord que es tractin aquests temes a l'aula.

Ítem 8. Conscienciació

El centre és molt conscient que la societat canvia i s'han d'anar introduint canvis per adaptar-s'hi.

Ítem 9. Alumnat

Són els que més normalitzen la diversitat sexual i de gènere.
En parlen i consideren bo que ho facin.

Nota: Elaboració pròpia

Anàlisi O.E.2 - Analitzar els coneixements i la formació de què disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere.

Pel que fa al segon objectiu específic s'analitzen les dades extretes a continuació:

Taula 6

Relació instruments i ítems de l'O.E.2.

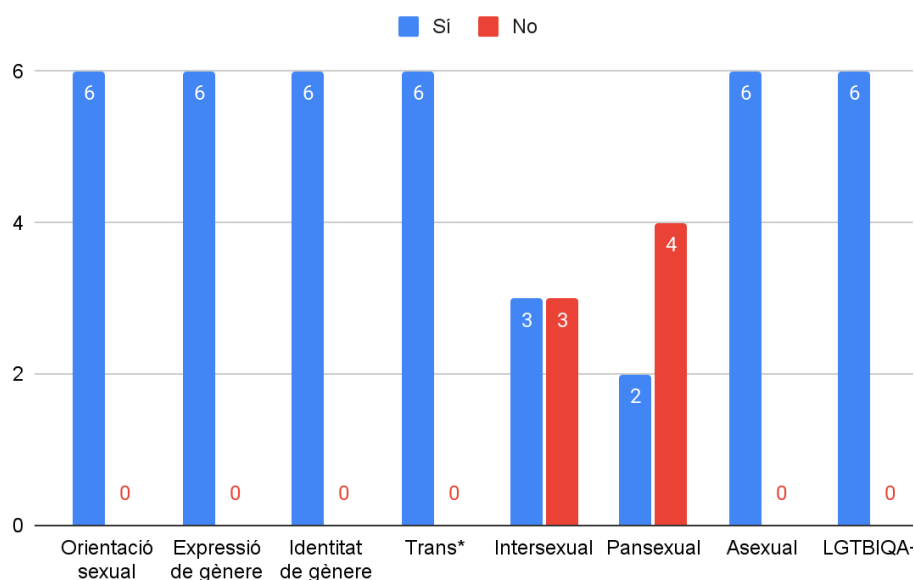
INSTRUMENTS	ÍTEMS/PREGUNTES
Qüestionari per a professorat (instrument 2)	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9

Nota: Elaboració pròpia

ANÀLISI DELS ÍTEMS 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9 DEL QÜESTIONARI

Figura 4

Ítem 1: Conceptes referents a la diversitat sexual i de gènere

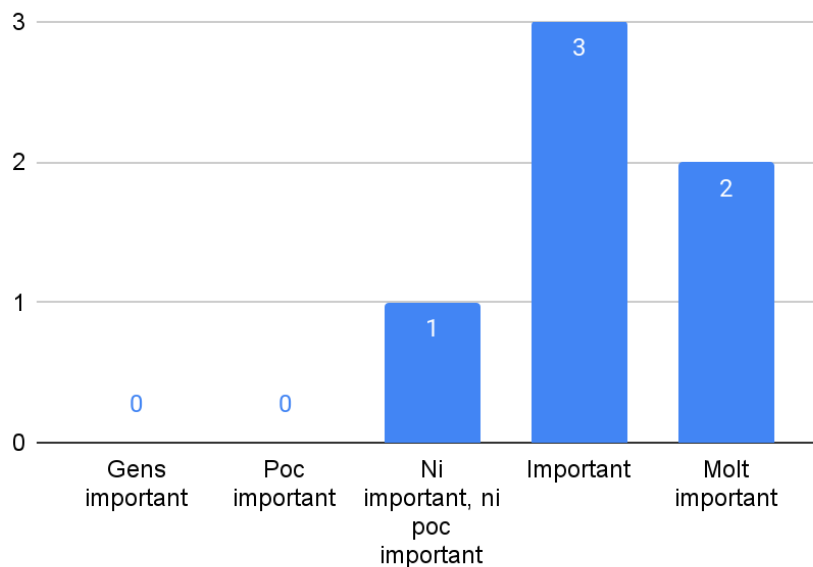

Nota: Elaboració pròpia

Com es pot observar a la figura 4, el professorat coneix els conceptes d'orientació sexual, expressió de gènere, identitat de gènere, trans*, asexual i LGTBIQA+. No obstant, els conceptes d'intersexualitat i pansexualitat són menys coneguts. El primer concepte només 3 participants el coneixen i el segon, només 2.

Figura 5

Ítem 2: Grau d'importància d'educar l'alumnat en diversitat sexual i de gènere

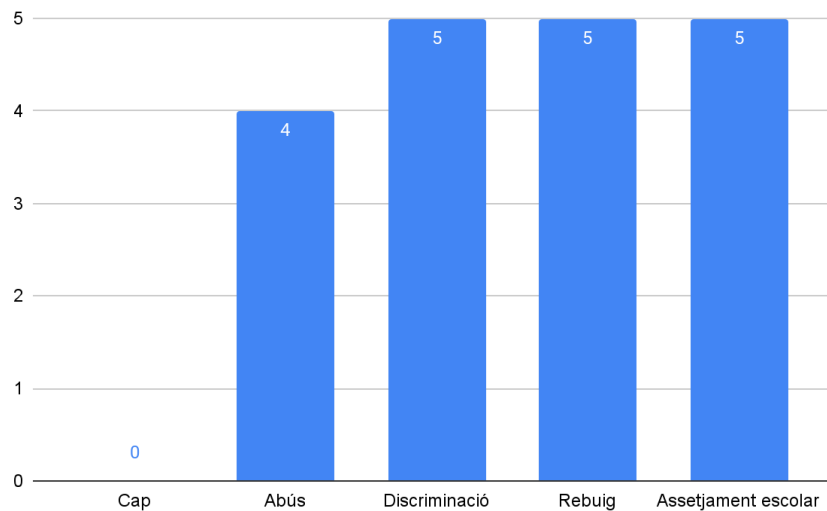

Nota: Elaboració pròpia

Tal com es mostra a la figura 5 sobre el grau d'importància d'educar l'alumnat en diversitat sexual i de gènere, hi ha 1 participant que pensa que ni és important ni poc important, 3 que pensen que és important i 2 molt important.

Figura 6

Ítem 3: Conseqüències que pot tenir educar sense tenir en compte la diversitat sexual i de gènere

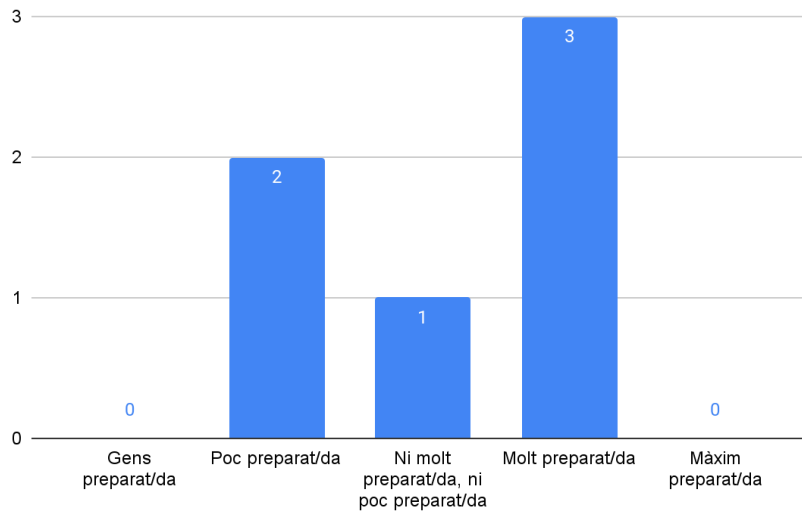

Nota: Elaboració pròpia

Aquesta era una pregunta de resposta múltiple. Tal com es mostra a la figura 6, no hi ha hagut cap participant que pensi que educar sense tenir en compte la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere no porta cap conseqüència. Del total, 4 participants pensen que una de les conseqüències que pot generar són situacions d'abús i 5 participants pensen que també pot generar discriminacions, rebuig i assetjament escolar. Concretament, només hi ha hagut 1 participant que pensi que la discriminació és l'única conseqüència que pot comportar i 1 altre que pensi que són el rebuig i l'assetjament. La resta, que són 4, han marcat totes les respostes (abús, discriminació, rebuig i assetjament).

Figura 7

Ítem 5: Grau de preparació per actuar davant d'una discriminació, abús o assetjament per raó de sexe o gènere.

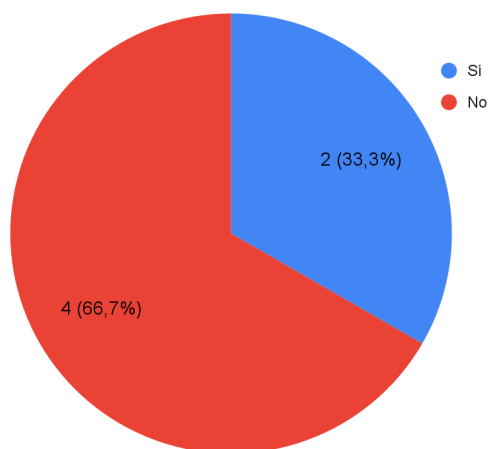

Nota: Elaboració pròpia

La figura mostra que no hi ha cap participant que pensi que està gens preparat o preparada ni molt preparat o preparada, sinó que les respostes oscil·len des de poc preparat/da (2), fins a preparat/da (3), passant per ni preparat/da ni poc preparat/da (1).

Figura 8

Ítem 7: Formació rebuda

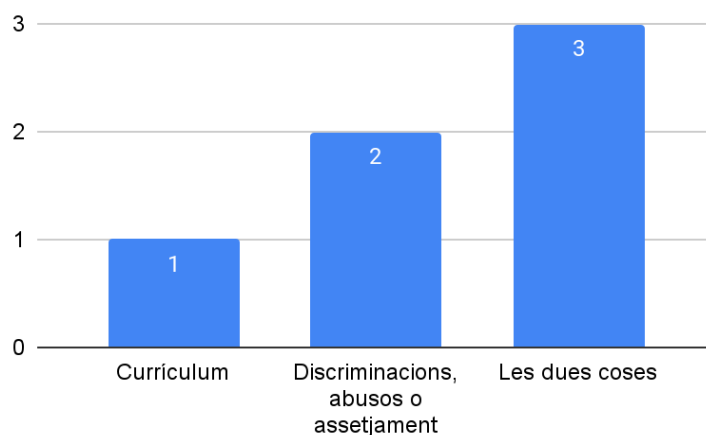

Nota: Elaboració pròpia

Tal com mostra la figura, 2 participants han rebut formació sobre diversitat sexual i de gènere i la resta no. Una de les persones indica que la seva formació ha sigut voluntària llegint textos que tracten sobre el tema, l'altra indica que va realitzar un curs optatiu quan va fer els estudis de màster.

Figura 9

Ítem 8: Formació que volen rebre

Nota: Elaboració pròpia

Aquesta figura mostra que el total de participants han respost que sí que volien rebre més formació sobre diversitat sexual i de gènere. N'hi ha 3 que volen formació sobre com aplicar-ho al currículum i també eines i recursos per actuar davant de discriminacions, abusos o assetjament. Dels 3 restants, n'hi ha dos que només volen formació sobre com actuar davant de discriminacions, abusos o assetjament, i 1 que només vol formació sobre com incloure al currículum la diversitat sexual i de gènere.

Anàlisi O.E.3 - Analitzar de quina manera el professorat treballa la diversitat sexual i de gènere a l'aula

---

En primer lloc, es fa referència a les dades recavades per aquest objectiu i es continua amb la seva anàlisi:

Taula 7

Relació instruments i ítems de l'O.E.3.

INSTRUMENTS	ÍTEMS/PREGUNTES
Entrevista semiestructurada (instrument 1)	2, 4
Qüestionari professorat (instrument 2)	4, 6
Qüestionari alumnat (instrument 3)	11, 12, 15

Nota: Elaboració pròpia

Pel que fa a l'entrevista semiestructurada s'han obtingut aquests resultats referent a l'O.E.3.:

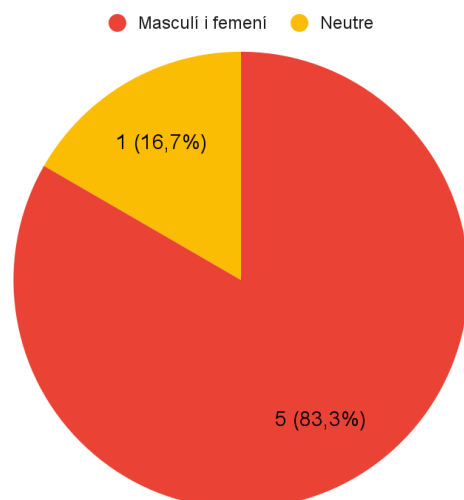
Ítem 2: No hi ha cap pla d'acció sobre la diversitat sexual i de gènere ni protocol d'actuació específic en cas de discriminació, abús o assetjament. No obstant això, qualsevol discriminació, abús o assetjament per raó de sexe o gènere es converteix en un agreujant i la normativa és més estricta.

Ítem 4: Cada vegada es té més en compte la diversitat sexual i de gènere al centre. Per això a les reunions de cicle es va recordant al professorat la importància sobre aquest tema perquè es vagin fent accions al respecte. Actualment, s'estan fent accions puntuals (formacions i activitats).

Referent al qüestionari del professorat, s'han extret els següents resultats:

Figura 10

Ítem 4: Llenguatge utilitzat

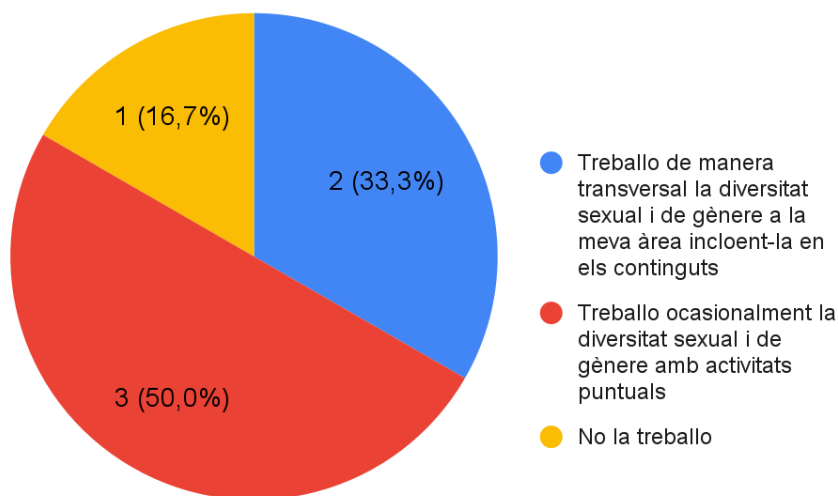

Nota: Elaboració pròpia

Com es pot veure a la figura, no hi ha cap participant que utilitzi el masculí genèric. La majoria (83,3%) fan servir el masculí i el femení per fer el plural (“Els homes i les dones”) i només 1 participant emprava llenguatge neutre (“Les persones”, “L’èsser humà”).

Figura 11

Ítem 6: Diversitat sexual i de gènere a l’aula

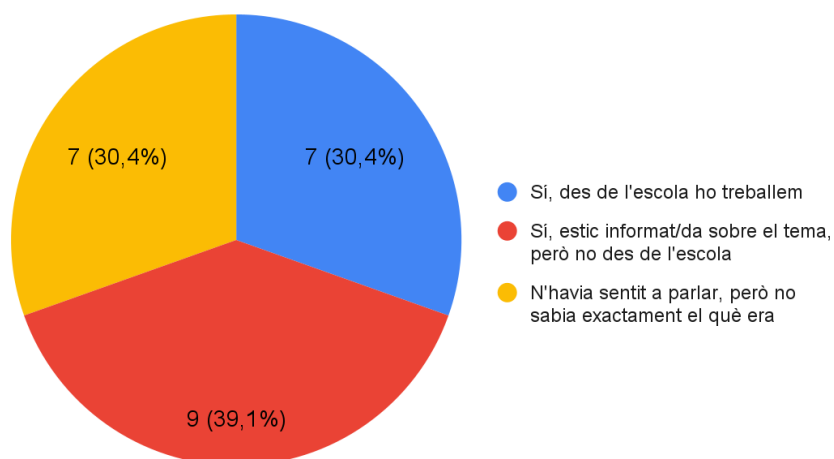
Nota: Elaboració pròpia

Respecte a si treballen la diversitat sexual i de gènere a l’aula, el 50% (3) dels participants afirma treballar-la ocasionalment amb activitats puntuals, un 33,3% (2) ho fa de manera transversal incloent-la en els continguts i un 16,7% (1) no la treballa.

Referent al qüestionari de l'alumnat, s'han extret els següents resultats:

Figura 12

Ítem 11: Coneixements sobre diversitat sexual i de gènere

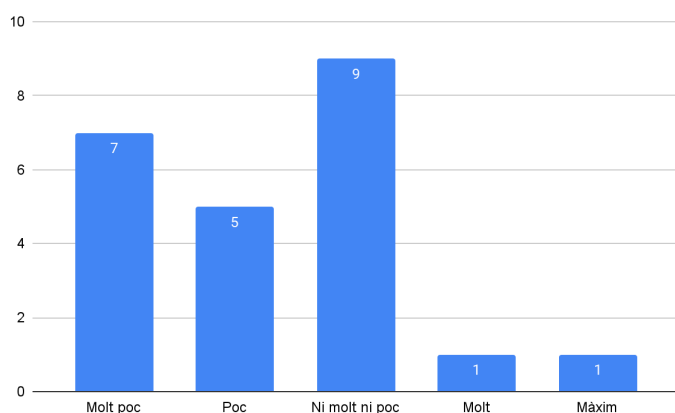

Nota: Elaboració pròpia

Del total de participants, el 39,1% (9) afirmen estar informats i informades sobre la diversitat sexual i de gènere, però no des de l'escola. El 30,4% (7) diuen que saben què és la diversitat sexual i de gènere perquè des de l'escola ho treballen i un altre 30,4% n'havien sentit a parlar, però no sabien exactament el què era.

Figura 13

Ítem 12: Grau en què es tracta la diversitat sexual i de gènere a l'escola

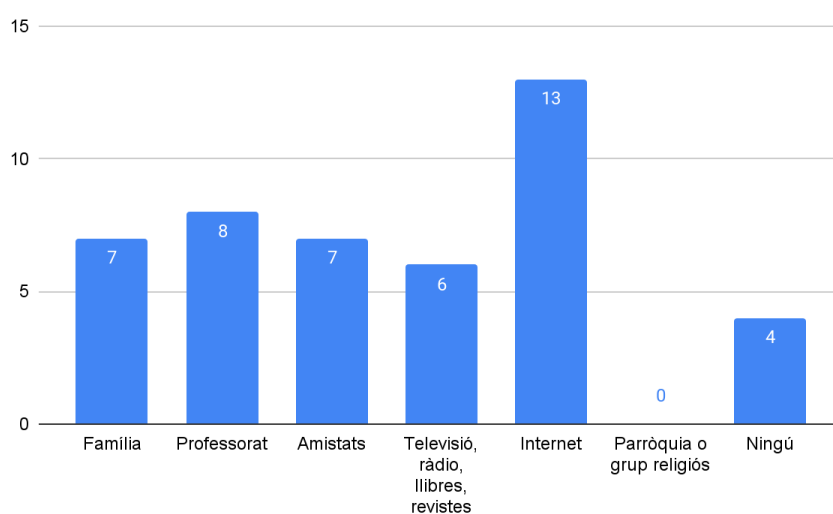

Nota: Elaboració pròpia

La figura anterior mostra el grau en què l'alumnat pensa que es tracta la diversitat sexual i de gènere al centre. El percentatge més elevat, 39,1% (9), pensa que no es treballa *ni molt ni poc*. El segueix el grup que pensa que es treballa *molt poc* amb un 30,4% (7) i que es treballa *poc* amb un 21,7% (5). Per últim, amb un percentatge del 4,3% (1) es troba 1 participant que pensa que es treballa *molt* i, amb el mateix percentatge, 1 altra participant que pensa que es treballa al *màxim*.

Figura 14

Ítem 15: Font d'informació actual

Nota: Elaboració pròpia

Actualment, el 34,8% (8) de participants aconsegueix la informació sobre diversitat sexual i de gènere per mitjà del professorat. El professorat no és l'única font d'informació actual de l'alumnat, sinó que un 56,5% (13) obté la informació d'internet, un 30,4% (7) de la família, un altre 30,4% de les amistats, un 26,1% (6) de la televisió, ràdio, llibres i/o revistes i, per últim, amb un 17,4% (4) no rep informació de ningú.

Anàlisi O.E.4 - Descriure les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere

---

Taula 8

Relació instruments i ítems de l'O.E.4.

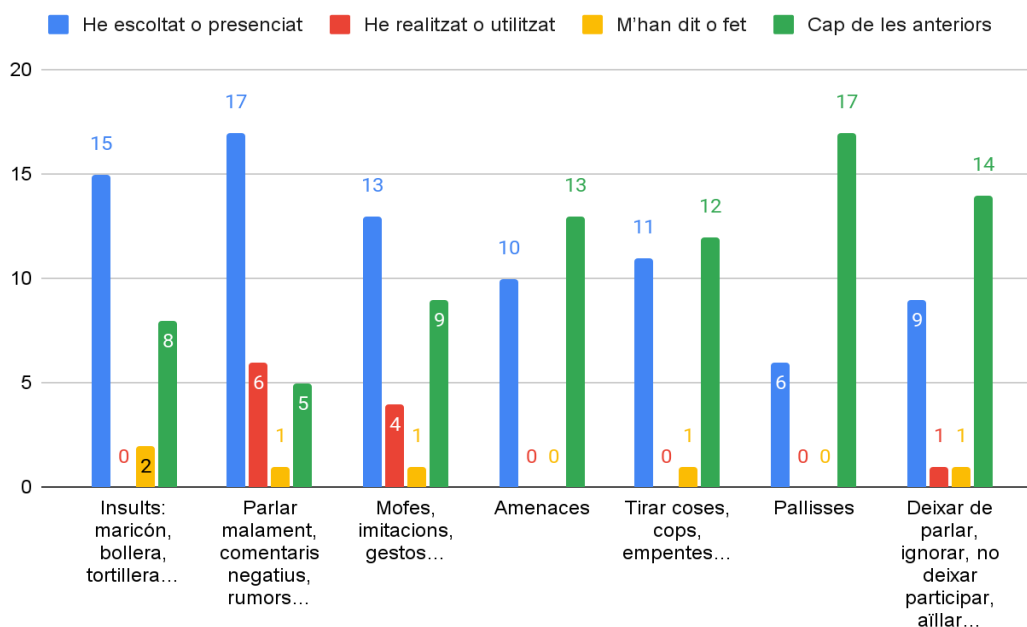
INSTRUMENTS	ÍTEMS/PREGUNTES
Qüestionari alumnat (instrument 4)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16

Nota: Elaboració pròpia

Figura 15

Ítem 1: Referit a l'orientació sexual

Nota: Elaboració pròpia

En la figura anterior s'analitza com l'alumnat viu les agressions, discriminacions i abusos per l'orientació sexual de les persones. Tal com es pot veure, a les tres primeres categories predomina haver-ho presenciat o escoltat. En canvi, a la resta de categories predomina que la majoria no hagin ni escoltat o presenciat, ni realitzat o utilitzat, ni els hagin dit o fet.

De la categoria *insults*, 15 participants els han escoltat o presenciat i 2 els hi han dit o fet.

De la categoria *parlar malament, comentaris negatius, rumors...*, 17 participants ho han escoltat o presenciat, 6 ho han realitzat o utilitzat i a 1 li han dit o fet.

De la categoria *mofes, imitacions, gestos...*, 13 ho han escoltat o presenciat, 4 ho han realitzat o utilitzat i a 1 li han dit o fet.

De la categoria *amenaces*, 10 persones ho han escoltat o presenciat.

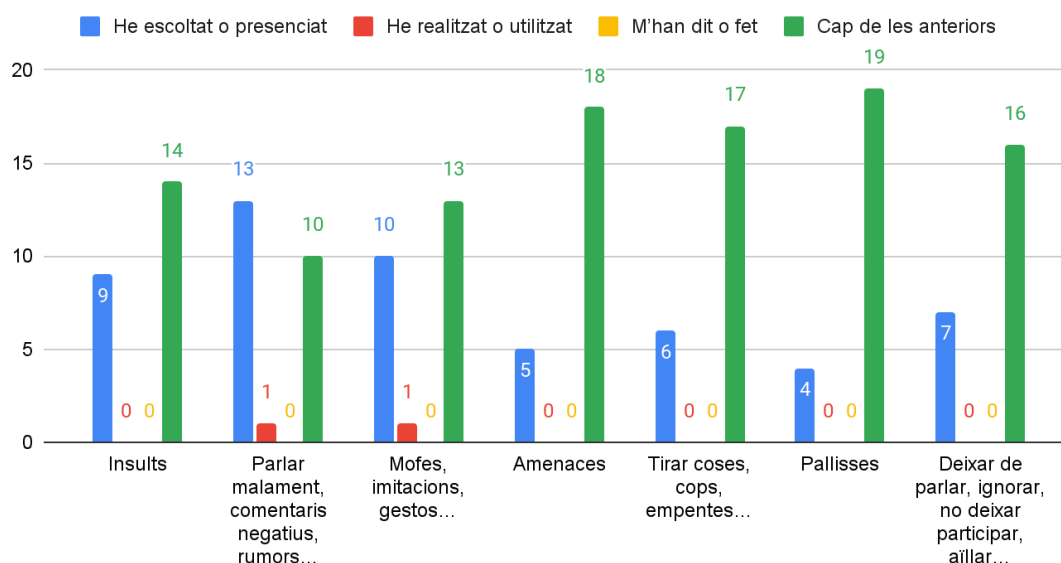
De la categoria *tirar coses, cops, empentes...*, 11 persones ho han escoltat o presenciat i a 1 persona li han dit o fet.

De la categoria *pallisses*, 6 ho han escoltat o presenciat.

Per últim, de la categoria *deixar de parlar, ignorar, no deixar participar, aïllar...* 9 ho han escoltat o presenciat, 1 ho ha realitzat o utilitzat i a 1 persona li han dit o fet.

Figura 16

Ítem 2: Referit a la identitat de gènere

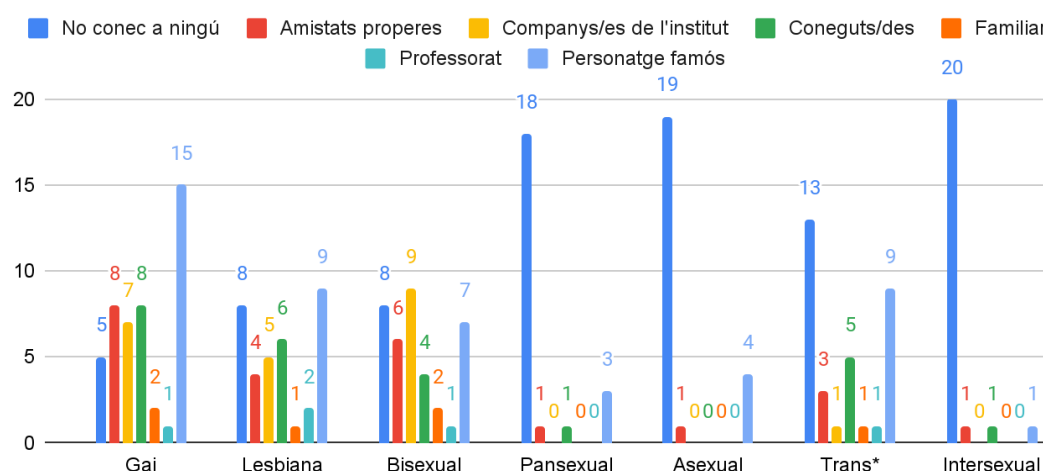
Nota: Elaboració pròpia

En la figura anterior s'analitza com l'alumnat viu les agressions, discriminacions i abusos per la identitat de gènere de les persones. Tal com es pot veure, a totes les categories predomina que no hagin ni escoltat o presenciat, ni realitzat o utilitzat, ni els hagin dit o fet, menys a la segona que predomina haver-ho escoltat o presenciat.

De la categoria *insults*, 9 participants els han escoltat o presenciat. De la categoria *parlar malament, comentaris negatius, rumors...*, 13 participants ho han escoltat o presenciat i 1 ho ha realitzat o utilitzat. De la categoria *mofes, imitacions, gestos...*, 10 ho han escoltat o presenciat i 1 ho ha realitzat o utilitzat. De la categoria *amenaces*, 5 persones ho han escoltat o presenciat. De la categoria *tirar coses, cops, empentes...*, 6 persones ho han escoltat o presenciat. De la categoria *pallisses*, 4 ho han escoltat o presenciat. Per últim, de la categoria *deixar de parlar, ignorar, no deixar participar, aïllar...* 7 ho han escoltat o presenciat.

Figura 17

Ítem 3: Persones que l'alumnat coneix

Nota: Elaboració pròpia

Aquesta figura mostra quines persones del col·lectiu LGBTIQ+ coneixen els participants. Dels 23 participants, només n'hi ha 5 que no coneguin cap persona gai, 8 que no coneguin cap persona lesbiana, 8 cap persona bisexual, 18 cap persona pansexual, 19 cap persona asexual, 13 cap persona trans* i 20 cap persona intersexual.

De la categoria *gai*, 8 participants coneixen amistats properes, 7 participants coneixen companys d'institut, 8 participants tenen coneguts/des, 2 participants tenen familiars, 1 participant coneix a professorat i 15 participants coneixen a persones famoses.

De la categoria *lesbiana*, 4 participants coneixen amistats properes, 5 participants coneixen companyes d'institut, 6 participants tenen coneguts/des, 1 participant té familiars, 2 participants coneixen a professorat i 9 participants coneixen a persones famoses.

De la categoria *bisexual*, 6 participants coneixen amistats properes, 9 participants coneixen companys/es d'institut, 4 participants tenen coneguts/des, 2 participants tenen familiars, 1 participant coneix a professorat i 7 participants coneixen a persones famoses.

De la categoria *pansexual*, 1 participant coneix amistats properes, 1 participant té coneguts/des i 3 participants coneixen a persones famoses.

De la categoria *asexual*, 1 participant coneix amistats properes i 1 participant coneix a persones famoses.

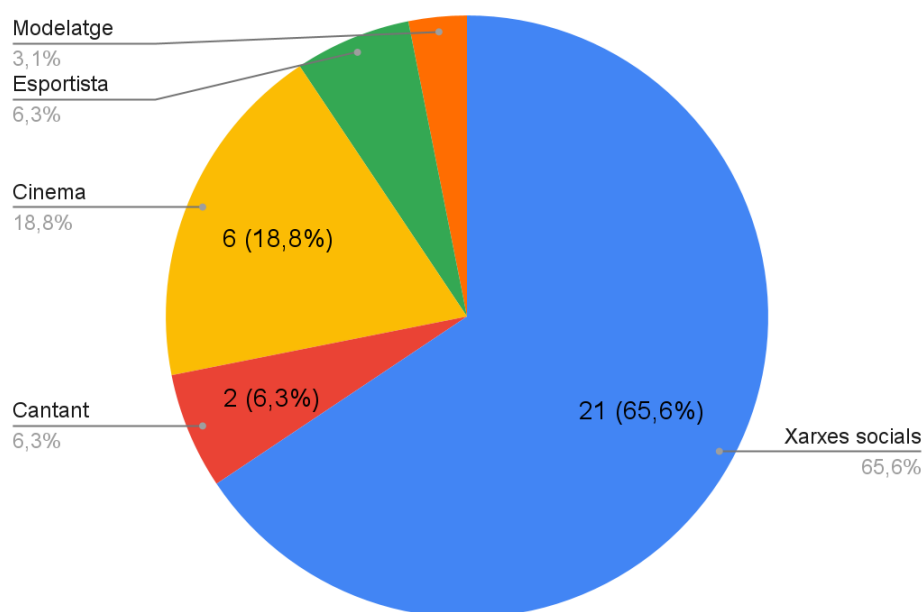
De la categoria *trans**, 3 participants coneixen amistats properes, 1 participant coneix companys d'institut, 5 participants tenen coneguts/des, 1 participant té familiars, 1 participant coneix a professorat i 9 participants coneixen a persones famoses.

De la categoria *intersexual*, 1 participant coneix amistats properes, 1 participant té coneguts/des i 1 participant coneix a persones famoses.

Figura 18

Ítem 4: Personatges famosos LGTBIQA+

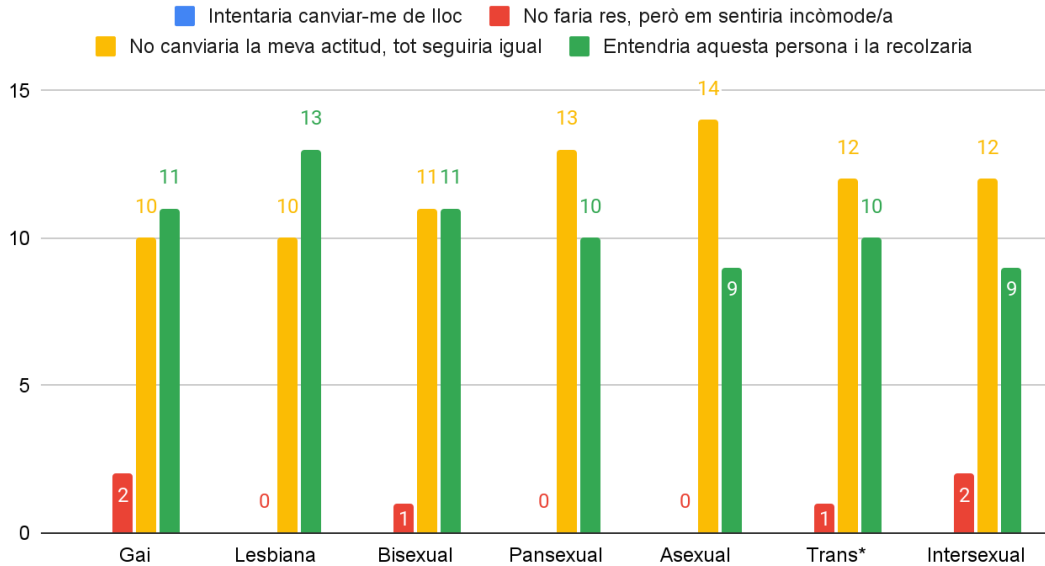

Nota: Elaboració pròpia

Aquesta figura està relacionada amb l'anterior, és a dir, de les persones famoses del col·lectiu LGTBIQA+ que coneix l'alumnat, el 65,6% (21) els coneixen perquè es dediquen a crear contingut a les xarxes socials (Instagram, Tiktok i YouTube). El 18,8% (6) els coneixen perquè es dediquen al món del cinema, el 6,25% (2) es dedica a l'esport, un altre 6,25% es dedica al món de la música i el 3,13% (1) restant al món del modelatge.

Figura 19

Ítem 5: Reaccions de l'alumnat davant persones amb diversitat sexual i gènere

Nota: Elaboració pròpia

Aquesta figura mostra les reaccions de l'alumnat en el cas que alguna persona del col·lectiu LGTBIQA+ s'assegués al seu costat.

El 8,7% (2) de l'alumnat se sentiria incòmode si un noi *gai* s'assegués al seu costat, un 43,5% (10) no canviaria la seva actitud i un 47,8% (11) entendria aquesta persona i li donaria suport.

El 43,5% (10) no canviaria la seva actitud si una noia *lesbiana* s'assegués al seu costat i un 56,5% (13) entendria aquesta persona i li donaria suport.

El 4,3% (1) de l'alumnat se sentiria incòmode si una persona *bisexual* s'assegués al seu costat, un 47,8% (11) no canviaria la seva actitud i un altre 47,8% (11) entendria aquesta persona i li donaria suport.

El 56,5% (13) no canviaria la seva actitud si una persona *pansexual* s'assegués al seu costat i un 43,5% (10) entendria aquesta persona i li donaria suport.

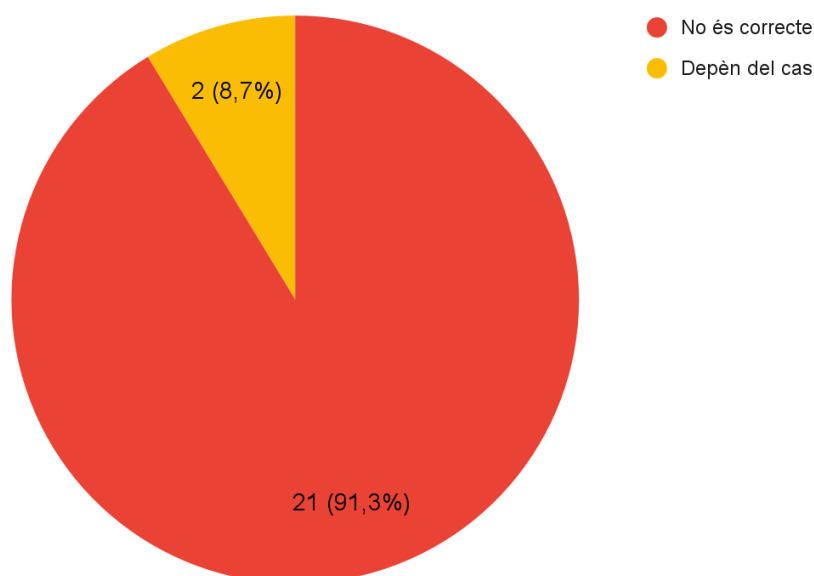
El 60,9% (14) no canviaria la seva actitud si una persona *asexual* s'assegués al seu costat i un 39,1% (9) entendria aquesta persona i li donaria suport.

El 4,3% (1) de l'alumnat se sentiria incòmode si una persona *trans** s'assegués al seu costat, un 52,2% (12) no canviaria la seva actitud i un 43,5% (10) entendria aquesta persona i li donaria suport.

El 8,7% (2) de l'alumnat se sentiria incòmode si una persona *intersexual* s'assegués al seu costat, un 52,2% (12) no canviaria la seva actitud i un 39,1% (9) entendria aquesta persona i li donaria suport.

Figura 20

Ítem 6: Menyspreu cap a persones per la seva orientació sexual

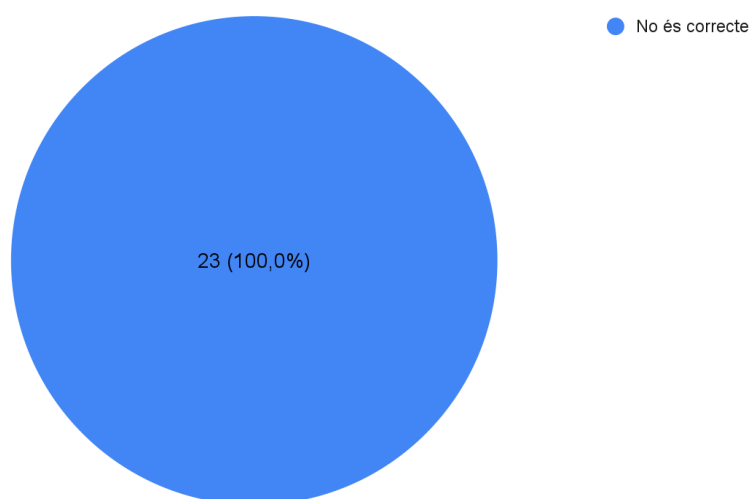

Nota: Elaboració pròpia

La figura anterior mostra que el 91,3% (21) dels participants pensen que no és correcte tractar amb menyspreu a persones per la seva orientació sexual i el 8,7% (2) pensa que depèn del cas és correcte o no.

Figura 21

Ítem 7: Menyspreu cap a persones per la seva identitat de gènere

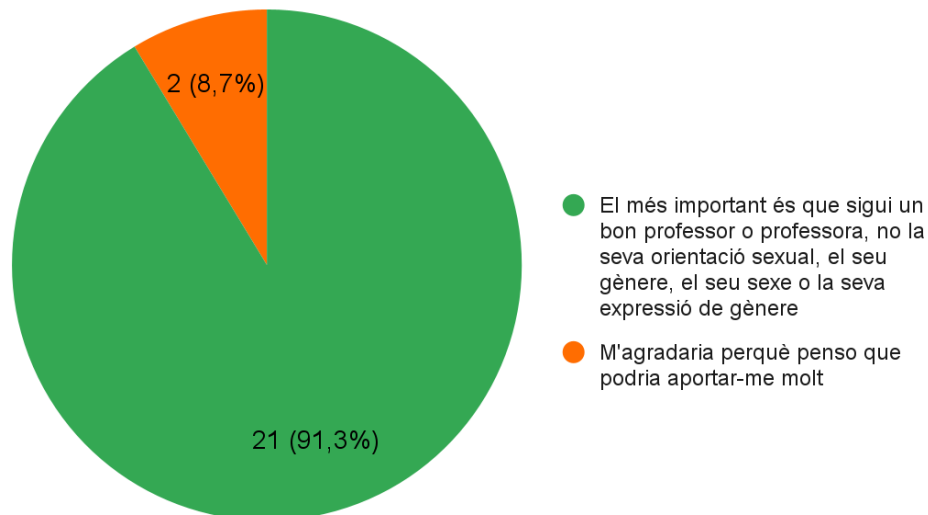

Nota: Elaboració pròpia

En aquesta figura es mostra que el 100% (23) dels participants pensa que no és correcte tractar amb menyspreu a les persones per la seva identitat de gènere.

Figura 22

Ítem 8: Si un professor forma part del col·lectiu LGTBIQA+

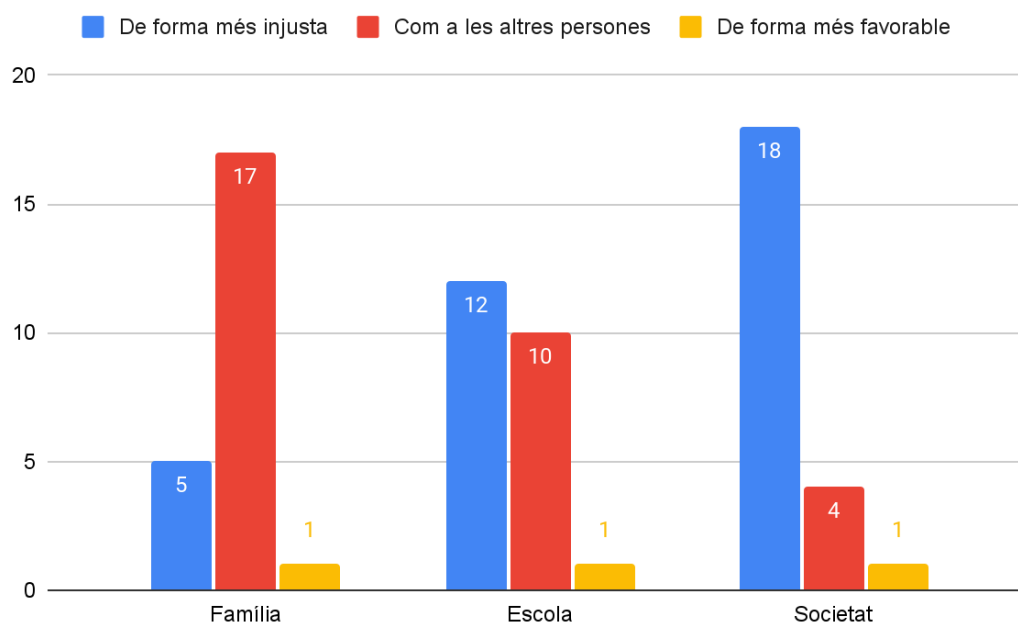

Nota: Elaboració pròpia

Aquest figura mostra que al 8,7% (2) dels participants els agradaria que alguna persona del professorat formés part del col·lectiu LGTBIQA+, ja que pensen que podria aportar-los moltes coses. En canvi, el 91,3% (21) pensa que el més important és que sigui bon professor o professora, no la seva orientació sexual, el seu gènere, el seu sexe o la seva expressió de gènere.

Figura 23

Ítem 9: Tracte cap a les persones del col·lectiu LGTBIQA+

Nota: Elaboració pròpia

Aquest figura mostra què pensa l'alumnat sobre com es tracta a les persones que formen part del col·lectiu LGTBIQA+ a la família, a l'escola i a la societat.

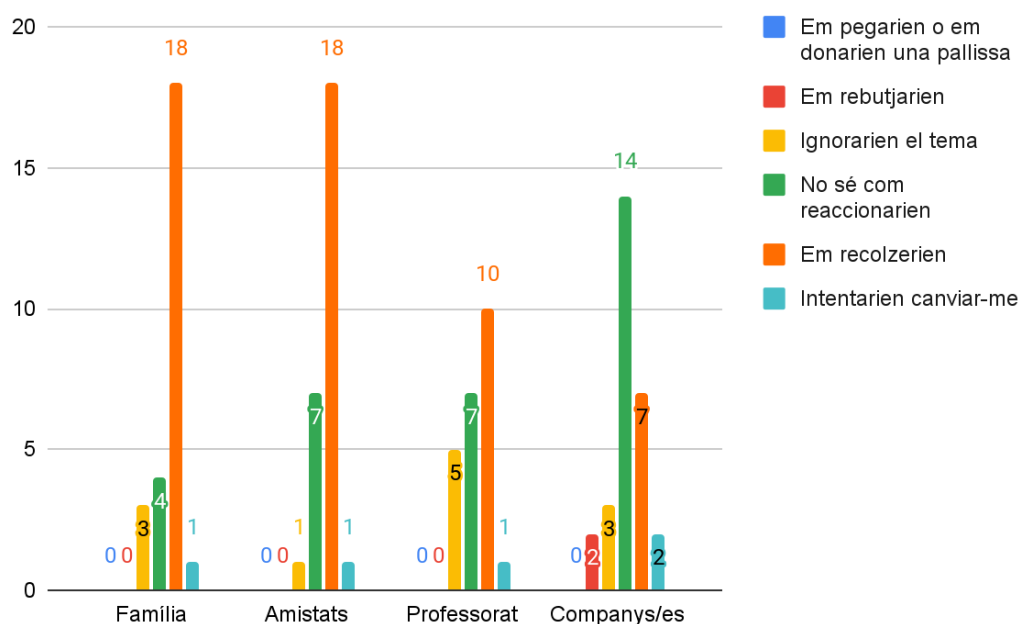
El 21,7% (5) pensa que a la família els tracten de forma més injusta, un 73,9% (17) pensa que els tracten com a les altres persones i un 4,3% (1) de forma més favorable.

El 52,2% (12) pensa que a l'escola els tracten de forma més injusta, un 43,5% (10) pensa que els tracten com a les altres persones i un 4,3% (1) de forma més favorable.

El 78,3% (18) pensa que a la societat els tracten de forma més injusta, un 17,4% (4) pensa que els tracten com a les altres persones i un 4,3% (1) de forma més favorable.

Figura 24

Ítem 10: Reacció de les altres persones cap a nosaltres

Nota: Elaboració pròpia

Aquesta figura mostra què pensa l'alumnat sobre com els tractarien a diferents àmbits si formessin part del col·lectiu LGTBIQ+.

L'11,5% (3) pensa que a la família ignorarien el tema, el 15,4% (4) no saben com reaccionarien, el 69,2% (18) pensen que els hi donarien suport i el 3,8% (1) pensa que l'intentarien canviar.

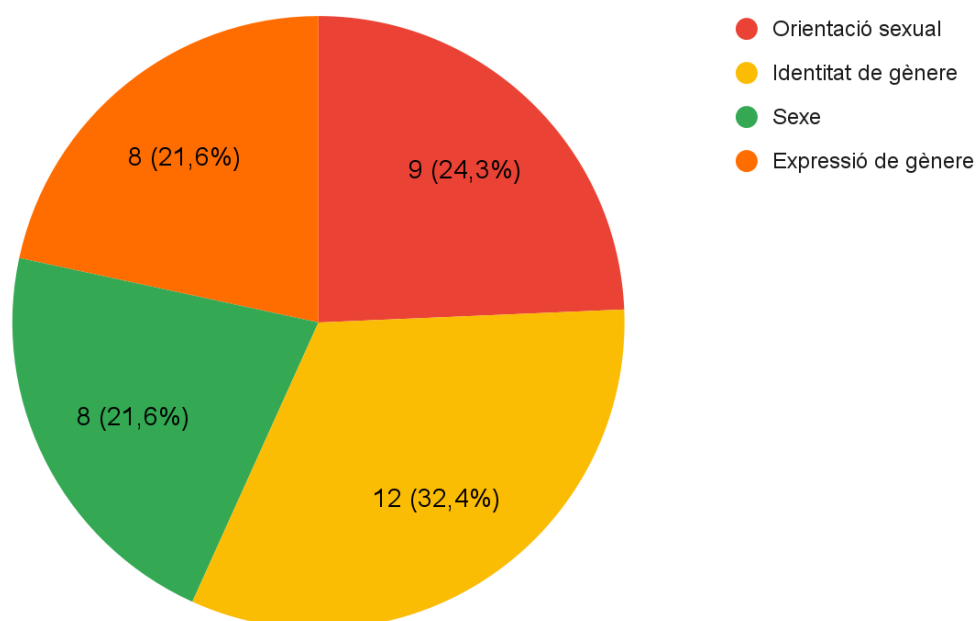
El 3,7% (1) pensa que les amistats ignorarien el tema, el 25,9% (7) no saben com reaccionarien, el 66,6% (18) pensen que els hi donarien suport i el 3,7% (1) pensa que l'intentarien canviar.

El 21,7% (5) pensa que el professorat ignoraria el tema, el 30,4% (7) no saben com reaccionaria, el 43,5% (18) pensen que els hi donarien suport i el 4,3% (1) pensa que l'intentarien canviar.

El 7,1% (2) pensa que els companys i companyes el rebutjarien, el 10,7% (3) pensa que ignorarien el tema, el 50% (14) no saben com reaccionarien, el 25% (7) pensen que els hi donarien suport i el 7,1% (2) pensa que l'intentarien canviar.

Figura 25

Ítem 13: Temes que requereixen més formació segons l'alumnat

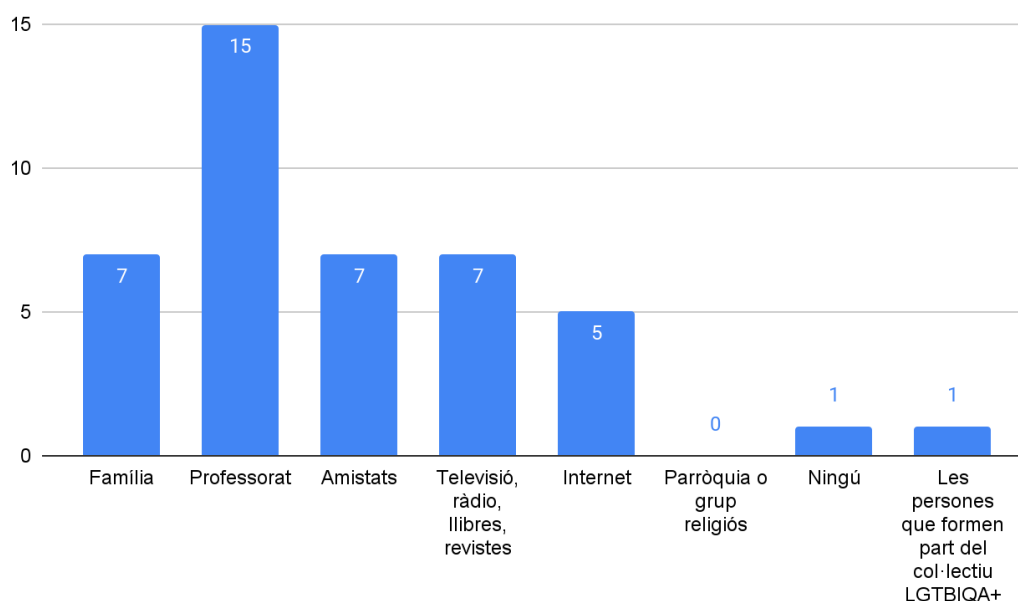

Nota: Elaboració pròpia

No hi ha hagut cap participant que hagi contestat que no vol rebre informació de cap d'aquests temes. El 32,4% (12) volen saber més sobre identitat de gènere, el 24,3% (9) volen saber més sobre orientació sexual, el 21,6% (8) vol saber més sobre sexe i el 21,6% restant sobre expressió de gènere.

Figura 26

Ítem 14: Font d'informació desitjada

Nota: Elaboració pròpia

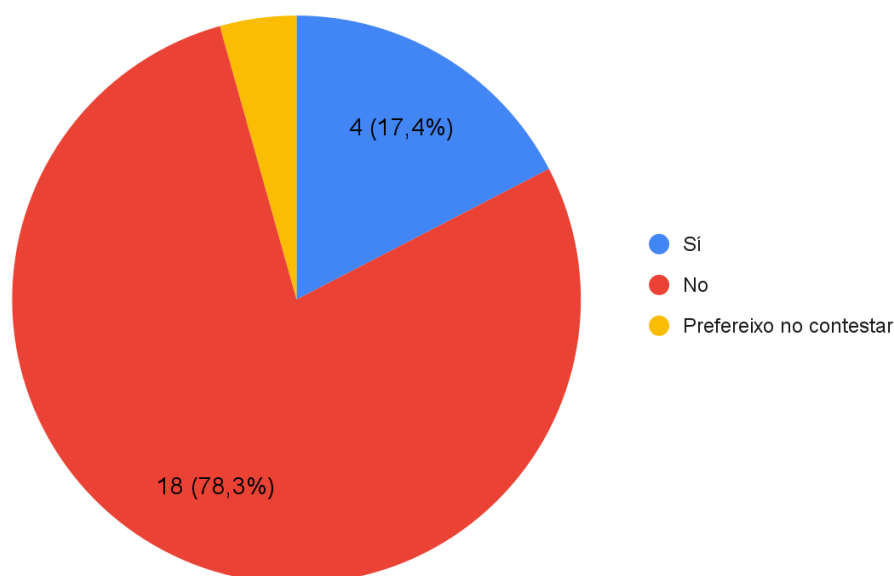
La següent figura mostra d'on vol l'alumnat rebre més informació de temes de diversitat sexual i de gènere.

El 65,2% (15) del total vols rebre la informació del professorat, el 30,4% (7) ho vol rebre de la família, un altre 30,4% la vol rebre de les amistats i un altre 30,4% de la televisió, ràdio, llibres i revistes. Un 21,7% (5) vol rebre aquesta informació d'internet, un 4,3% (1) ha contestat que li agradaria rebre la informació de persona que formen part del col·lectiu LGTBIQA+ i el 4,3% restant ha contestat que no vol rebre aquesta informació de ningú.

Figura 27

Ítem 16: Col·lectiu LGTBIQA+

Nota: Elaboració pròpia

Per últim, aquesta figura mostra que del 100% (23), un 17,4% (4) s'identifica dins el col·lectiu LGTBIQA+ i un 4,3% (1) prefereix no contestar.

7.2.2. Discussió

Discussió referida a la primera pregunta d'investigació i al primer objectiu específic

En relació amb la primera pregunta d'investigació “Quines accions duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere” que dona lloc al primer dels objectius específics O.E.1.: Determinar les accions que duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere.

Els resultats indiquen que el centre no disposa d'objectius específics sobre diversitat sexual i de gènere ni de cap pla d'acció ni protocol. Segons afirma l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea (2009) quan la temàtica de la diversitat sexual i de gènere no està descrita de manera específica als plans d'estudi dona lloc a la invisibilització general d'aquestes persones. A més, tot i afirmar que els falta formació sobre el tema, no n'hi ha cap de prevista per aquest curs. No obstant això, afirmen que hi ha molta conscienciació interna sobre la importància d'atendre a aquestes diversitats.

Aquestes incongruències poden ser degudes a la falta de temps del professorat, al procés d'adaptació pel canvi de l'Equip Directiu o a la creença que la diversitat sexual i de gènere és igual d'eficaç si és treballada en activitats aïllades i puntuals. La resistència de les famílies també pot ser una raó per la qual s'endarrereix el tractament de la diversitat sexual i de gènere al centre.

A més, si el professorat de secundària està d'acord en el fet que els falta formació, no es pot esperar que es tracti la diversitat sexual i de gènere de manera transversal, donat que no disposen de prou coneixements, eines o estratègies per fer-ho.

Per altra banda, el que sí que està molt treballat és el llenguatge utilitzat en circulars, documentació, difusió i rètols de l'escola, el qual és de caràcter inclusiu. Això pot ser degut al fet que hi hagi una figura de paritat de gènere.

Discussió referida a la segona pregunta d'investigació i al segon objectiu específic

En relació amb la segona pregunta "Quins coneixements i formació disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere" que dona lloc al segon dels objectius específics O.E.2.: Analitzar els coneixements i la formació de què disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere.

Els i les participants coneixen la majoria de conceptes bàsics sobre diversitat sexual i de gènere i també les conseqüències que pot tenir no educar des d'aquesta perspectiva. No obstant això, consideren que els falta formació tant per incloure aquesta temàtica al currículum, com per fer front a discriminacions, abusos i assetjament escolar. De fet, una cosa no és excloent de l'altra, poden tenir nocions bàsiques sobre diversitat sexual i de gènere, però no suficient formació per a portar-ho a terme a l'àmbit acadèmic. Aquest aspecte es pot relacionar amb el fet que el centre no disposi d'un pla d'acció amb objectius específics sobre diversitat sexual i de gènere ni un protocol davant de discriminacions, abusos i assetjament per raó de sexe i gènere. Per tant, segons Sánchez (2021), el professorat hauria de rebre formació sobre continguts que promoguin la igualtat, com estratègies bàsiques per fer front a les discriminacions i estereotips sexuals i continguts actualitzats sobre com incloure la diversitat afectivosexual a l'aula i en el centre educatiu.

Per altra banda, convé ressaltar la predisposició del professorat a aprendre més sobre el tema, ja que el total de participants afirmen voler rebre més formació i també la majoria consideren important educar des d'aquesta perspectiva. Tanmateix, Sánchez i Rivera (2021) sostenen que la figura del professorat és elemental en la inclusió de les diversitats sexuals i de gènere. Aquest fet es pot relacionar amb la conscienciació interna del centre sobre educar des d'aquesta perspectiva de la qual s'ha parlat anteriorment.

Discussió referida a la tercera pregunta d'investigació i al tercer objectiu específic

En relació amb la tercera pregunta “Com treballa el professorat la diversitat sexual i de gènere a l’aula” que dona lloc al tercer dels objectius específics O.E.3.: Analitzar de quina manera el professorat treballa la diversitat sexual i de gènere a l’aula.

Pel que fa a treballar la diversitat sexual i de gènere a l’aula, el director ha comentat que es treballa de manera puntual i no pas de manera transversal. En canvi, algun/a participant del professorat ha afirmat que ho treballa de manera transversal. A aquestes dues opinions contràries se li afegeix una tercera de l’alumnat, on la majoria afirma que el que saben de diversitat sexual i de gènere no ho han après a l’escola ni del professorat i que la majoria pensa que aquesta temàtica es treballa més aviat poc. Aquesta incongruència pot ser per dues raons. La primera pot ser que el director es referís al fet que en general no es treballa de manera transversal, però que algun professor o professora sí que ho faci, ja que el percentatge de persones que han afirmat que ho fan és molt petit. Aquesta raó pot encaixar amb el fet que la part d’alumnat que afirma haver après a l’escola allò que sap sobre diversitat sexual i de gènere hagi tingut com a professorat aquest que afirma treballar aquesta temàtica a la seva àrea. Per altra banda, la segona raó podria ser que les percepcions d’uns i d’altres no siguin les mateixes.

Per últim, de la mateixa manera que en el primer objectiu específic, en aquest també es ressalta l’ús inclusiu i no sexista del llenguatge, ja que cap participant fa un ús del masculí genèric.

Discussió referida a la quarta pregunta d’investigació i al quart objectiu específic

En relació amb la quarta pregunta “Quines són les necessitats de l’alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere” que dona lloc al quart dels objectius específics O.E.4.: Descriure les necessitats de l’alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere.

La majoria d’alumnat no ha participat com a agressor o víctima en discriminacions, abusos i agressions per l’orientació sexual o identitat de gènere de les persones, sinó que han participat de forma passiva o directament no han participat de cap manera. Si comparem les mateixes situacions en relació amb la identitat de gènere i en relació amb l’orientació sexual, podem veure que es viu o se sent a parlar més de la discriminació per raó d’orientació sexual.

Les principals reaccions de l’alumnat davant de situacions on participen persones amb diversitat sexual i de gènere són de respecte, tolerància i empatia. Podria ser per dues raons: la primera és que els i les adolescents d’avui han crescut envoltats d’aquesta diversitat i la tenen més normalitzada que les altres persones; la segona raó podria ser que només han participat en l’estudi aquelles persones que els interessa i respecten la temàtica. Un altre resultat que recolza aquesta idea és que la majoria de participants pensen que en el context escolar i a la societat en general es tracta de manera més injusta a les persones amb diversitat sexual i de gènere i la majoria no saben com

reaccionarien els companys i companyes d'escola si s'assabentessin que formen part del col·lectiu LGTBIQA+. És a dir, si tot l'alumnat de l'escola fos respectuós i tolerant possiblement no hi hauria aquestes creences. De fet, Sánchez i Rivera (2021) expliquen que l'escola, majoritàriament entre el grup d'iguals, és on més situacions de discriminació, abús i violència pateixen les persones amb diversitat sexual i de gènere

Seguint amb la idea que l'alumnat ha crescut envoltat d'aquesta diversitat i la té més normalitzada, està sostinguda també pel fet que coneixen molts personatges famosos del col·lectiu LGTBIQA+, la majoria creadors de contingut a xarxes socials, com Tiktok, Instagram i YouTube. Aquest fet també coincideix i dona suport a l'afirmació que la majoria d'alumnat extreuen la informació en matèria de diversitat sexual i de gènere d'internet.

Per finalitzar, el total de l'alumnat participant voldria tenir més informació sobre la diversitat sexual i de gènere i a la majoria els agradaria rebre-la del professorat. Això deixa palesa la curiositat de l'alumnat pel tema i la necessitat per part del centre per poder oferir aquesta informació.

Discussió referida a l'última pregunta d'investigació i a l'objectiu general

En relació amb l'última pregunta "Com es treballa la diversitat sexual i de gènere a un institut-escola de Centelles" que dona lloc a l'objectiu general O.G.1.: Explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu de Centelles.

Amb la mostra tan reduïda de participants és molt complicat que els resultats obtinguts reflecteixin la realitat del centre, però a partir d'aquests es podria dir que el centre en si té la predisposició de transformar-se cap a un centre que inclogui de manera transversal la diversitat sexual i de gènere. Això no obstant, en l'actualitat encara no compleix els requisits per fer-ho.

La falta de formació podria ser l'element clau, ja que com que no se n'ha realitzat cap amb tota la comunitat educativa de secundària hi ha molts aspectes que no es contemplen: plans i protocols d'acció i d'objectius específics, com incloure la diversitat sexual i de gènere al currículum, tenir en compte els alumnes sobre allò que volen aprendre, l'ús de models referents no cisheteronormatius, etc.

En definitiva, la diversitat sexual i de gènere a l'escola-institut de Centelles es treballa de manera aïllada i incompleta.

8. Conclusions de la investigació

8.1. Conclusions referides a les preguntes d'investigació, objectius i/o hipòtesis i comparació amb marc teòric

Durant el procés d'investigació s'ha pogut obtenir i analitzar informació relacionada amb la diversitat sexual i de gènere, centrant l'atenció en tres grans àmbits: el centre en general, el professorat i l'alumnat. La discussió d'aquestes dades ha permès arribar a una sèrie de conclusions relacionades amb els objectius de recerca que s'exposaran en aquest apartat:

Conclusions referides a la primera pregunta d'investigació i al primer objectiu específic

En relació amb la primera pregunta d'investigació "Quines accions duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere" que dona lloc al primer dels objectius específics O.E.1.: Determinar les accions que duu a terme el centre per atendre la diversitat sexual i de gènere.

1. El centre és conscient de la importància de la diversitat sexual i de gènere, però es requereixen més accions al respecte.
2. Es fa una revisió del material didàctic per tal que sigui inclusiu.
3. Es fa un ús inclusiu del llenguatge.
4. Hi ha figura de paritat de gènere.
5. Es fan accions puntuals sobre diversitat sexual i de gènere (entre elles tenir lavabos neutres).

Tot i que les accions que es duen a terme actualment al centre són necessàries per al camí cap a una escola inclusiva per a tothom, hi ha aspectes imprescindibles que no es tenen en compte, com incloure tota la comunitat educativa (Montes-de-Oca-O'Reilly, 2019), revisar i analitzar el currículum per incloure aspectes que visualitzin la diversitat sexual i de gènere, que es creïn òrgans específics al centre per impulsar, coordinar i treballar la perspectiva de gènere i coeducació i oferir diversos models referents per posar en valor la diversitat sexual i de gènere (Departament d'Educació, 2019).

Conclusions referides a la segona pregunta d'investigació i al segon objectiu específic

En relació amb la segona pregunta "Quins coneixements i formació disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere" que dona lloc al segon dels objectius específics O.E.2.: Analitzar els coneixements i la formació de què disposa el professorat per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere.

6. El professorat disposa de coneixements sobre diversitat sexual i de gènere i saben que hi pot haver conseqüències si no s'educa des d'aquesta perspectiva.

7. El professorat necessita formació sobre com introduir la diversitat sexual i de gènere al currículum i sobre com fer front a discriminacions, abusos i assetjament per raó de sexe i gènere.

Conclusions referides a la tercera pregunta d'investigació i al tercer objectiu específic

En relació amb la tercera pregunta “Com treballa el professorat la diversitat sexual i de gènere a l'aula” que dona lloc al tercer dels objectius específics O.E.3.: Analitzar de quina manera el professorat treballa la diversitat sexual i de gènere a l'aula.

8. El professorat treballa la diversitat sexual i de gènere a l'aula sense tenir en compte les necessitats de l'alumnat.

Conclusions referides a la quarta pregunta d'investigació i al quart objectiu específic

En relació amb la quarta pregunta “Quines són les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere” que dona lloc al quart dels objectius específics O.E.4.: Descriure les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere.

9. L'alumnat té coneixements sobre la diversitat sexual i de gènere.
10. L'alumnat vol aprendre més sobre diversitat sexual i de gènere a l'escola.
11. L'alumnat és tolerant, respectuós i empàtic amb les persones amb diversitat sexual i de gènere.
12. L'alumnat pensa que a les persones que formen part del col·lectiu LGTBIQA+ se les tracta de manera més injusta que a les altres persones a l'escola i a la societat en general, en canvi, a la família se'ls tracta com a les altres persones.
13. L'alumnat disposa de referents amb diversitat sexual i de gènere sobretot a les xarxes socials.

Andújar (2019) explica que encara que entre l'alumnat existeixin algunes percepcions basades en la igualtat de drets i oportunitats pel col·lectiu LGTBIQA+, també n'hi poden haver d'excloents i discriminatòries degudes a la falta d'abordatge de les diversitats sexuals i de gènere durant el transcurs de l'escolarització obligatòria.

Conclusions referides a l'última pregunta d'investigació i a l'objectiu general

En relació amb l'última pregunta “Com es treballa la diversitat sexual i de gènere a un institut-escola de Centelles” que dona lloc a l'objectiu general O.G.1.: Explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en un centre educatiu de Centelles.

En definitiva, la diversitat sexual i de gènere a aquest centre educatiu es treballa de manera superficial, com a la majoria de centres dels Països de la Unió Europea (Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea, 2009). No obstant això, és positiu que es tingui la predisposició i conscienciació que cal treballar-ho.

El professorat és conscient que li falta formació, per aquest motiu no han pogut respondre a les necessitats que té l'alumnat.

8.2. Limitacions, suggeriments i propostes de millora

En aquest apartat s'esmenten les limitacions, suggeriments i propostes de millora que han sorgit durant la realització de la present investigació.

El treball amb menors és complicat alhora que lent. Per tal que puguin participar en la investigació han de portar una autorització signada pel tutor/a. Aquest fet fa que s'alenteixi el procés de recollida de dades, ja que passa un temps determinat des que es faciliten les autoritzacions a l'alumnat per tal que les donin a les famílies i les tornin signades. En aquest fet se li afegeix la breu temporització de la recollida de dades, que fa que no es pugui allargar molt el període per retornar l'autorització signada.

La primera limitació porta a la segona: la mida de la mostra. Tant del professorat com de l'alumnat la mostra és molt petita i, per tant, no és significativa. Això fa que els resultats obtinguts no descriguin la realitat del centre i, en conseqüència, que aquesta investigació no serveixi per a la finalitat que ha estat pensada: l'elaboració d'un pla d'acció per educar des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere en el centre educatiu.

Una altra limitació és que es tracta d'un estudi de cas i els resultats no seran útils per cap altre centre educatiu que no sigui el de la present investigació.

És per això, que per a futures investigacions suggereixo facilitar les autoritzacions amb suficient antelació per tal que les retornin signades i, així, la mostra sigui més gran. A més, en lloc de fer un estudi de cas em centraria més a analitzar els centres d'una zona determinada per tal que la investigació sigui més rellevant per a la societat.

8.3. Perspectives de futur (Prospectiva)

En aquest darrer apartat s'exposen la prospectiva de l'estudi i les possibilitats de millora.

En primer lloc, es destaca la importància de descobrir si s'obtidrien els mateixos resultats si l'estudi es tornés a realitzar amb tota la població (totalitat de professorat i alumnat de l'institut-escola), donat que la mostra utilitzada en aquest estudi no és representativa i no dona una imatge de la realitat. En aquest cas sí que es podria elaborar un pla d'acció complet i basat en la realitat del centre.

Tanmateix, es podria afegir un instrument de recollida de dades, l'observació, per poder tenir dades que no es basessin només en la percepció del professorat i l'alumnat.

Per altra banda, també seria interessant poder fer el mateix estudi en tots els centres educatius de Centelles, per poder tenir una imatge global d'aquesta temàtica en aquest poble en concret. A més, també es podrien comparar els resultats obtinguts d'un centre concertat (el del present estudi) i d'un centre públic.

Per últim, es podria estudiar com es tracta aquesta temàtica depenent de l'etapa evolutiva de l'alumnat i quins són els coneixements del personal educatiu sobre el tema.

9. Referències bibliogràfiques

- Agencia de Derechos Fundamentales de la Unión Europea. (2009). Homofobia y discriminación por motivos de orientación sexual e identidad de género en los Estados miembros de la Unión Europea. Informe de síntesis.
- Alcívar Zamora, N. X., & Cedeño Barreto, M. D. L. Á. (2018). La diversidad de género en el sistema de educación superior: causa y efecto. *Atlante Cuadernos de Educación y Desarrollo*, (diciembre).
- Altamira, F., Caballero, I., Canarias, E., Celis, R., Fernández, M., Mujika, I. i Villar, A., (2013). *Los Deseos Olvidados. La perspectiva de género y de diversidad sexual en la Cooperación al Desarrollo, en la Educación para la Ciudadanía Global y en la promoción y defensa de los DDHH de las personas inmigrantes y refugiadas.*
- Andújar, A. G. (2019). Concepciones del alumnado de último ciclo de la ESO sobre las intersexualidades, las identidades trans y las no-heterosexualidades. *Methaodos. Revista de ciencias sociales*, 7(1), 55-73.
- Ballester-Arnal, R. (2020). Diversidad sexual: La triste historia de una feliz realidad. *Informació Psicológica*, (120), 2-19.
- Barrientos, P., Andrade, D., & Montenegro, C. (2018). La formación docente en género y diversidad sexual: Tareas pendientes. *Cuaderno de Educación*, 81, 1-13.
- Centre d'Informació i Recursos per a les Dones. (2014). *Masculinitat[s]*. <https://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca/masculinitats/conceptes-clau>
- Concejalía de mujer e igualdad. Encuesta sobre adolescencia y diversidad sexual. Ayuntamiento de Coslada.
- DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.
- Departament d'Educació (2019). *Coeduca't*. Generalitat de Catalunya.
- Enríquez Peñaherrera, D. I. (2018). *La heteronormatividad en la reforma educativa: límites y perspectivas del plan decenal de educación 2006–2015* (Bachelor's thesis, PUCE-Quito).
- Espinar, E.(2009). Estereotipos de género. *Padres y Maestros/Journal of Parents and Teachers*, (326), 17-21.

- European Commission. (2019). *Eurobarometer on discrimination 2019: The social acceptance of LGBTI people in the EU*.
- Freixas Farré, A. (2012). *La adquisición del género: el lugar de la educación en el desarrollo de la identidad sexual*. *Apuntes de Psicología*, 30 (1-3), 155-164.
- García Domínguez, B. (2019). Una tarea pendiente: el trabajo de la diversidad afectivo-sexual en las aulas: propuesta didáctica para el alumnado del segundo curso de primaria.
- Guerra, Luciana (2014). *Familia y heteronormatividad*. Centro Interdisciplinario de Investigaciones en Género (CINIG), FAHCE, UNLP.
- Institut d'Estadística de Catalunya. (2021).
- Jacas, N. F. (2009). EL ACOSO ESCOLAR.
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació (LEC).
- Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.
- Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació.
- Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008.
- Llei Orgànica 3/2020, del 29 de desembre, per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'Educació (LOMLOE).
- Ministerio de las Mujeres, Géneros y Diversidad. (2021). *Perspectiva de género y diversidad*. MinGéneros.
- Montes-de-Oca-O'Reilly, A. (2019). Dificultades para la Transversalización de la Perspectiva de Género en una Institución de Educación Superior. *Revista latinoamericana de educación inclusiva*, 13(1), 105-125.
- Pérez, Z. P. (2011). Los diseños de método mixto en la investigación en educación: Una experiencia concreta. *Revista electrónica educare*, 15(1), 15-29.
- Ramirez-Sánchez, M., Rivas-Trujillo, E., & Cardona-Londoño, C. (2019). El estudio de caso como estrategia metodológica. *Revista Espacios*, 40(23), 1-8.
- Ramírez, E. R. S., & Hervis, E. E. (2019). El método estudio de caso y su significado en la investigación educativa. In *Procesos formativos en la investigación educativa: diálogos, reflexiones, convergencias y divergencias* (pp. 203-222). Red de Investigadores Educativos Chihuahua AC.

- Rodríguez-Gómez, D. (2018). El projecte d'investigació. A Meneses, J. (coord), *Intervenció educativa basada en evidències científiques*. Universitat Oberta de Catalunya.
- Rodríguez, L. i García, P. (2020). Bullying LGTBI-fòbico en el contexte rural i urbà gallego. OBETS. *Revista de Ciències Socials*, 15(2): 673-710.
- Rodríguez Salamanca, V. A. (2020). Coeducació: Aproximació a una epistemologia feminista en el aula. *La ventana. Revista de estudis de gènere*, 6(51), 32-52.
- Sánchez Torrejón, B. (2021). La formació del professorat de Educació Primària en diversitat sexe-genèrica. *Revista Electrònica Interuniversitària de Formació del Professorat*, 24(1), 253-266.
- Sánchez Torrejón, B., & Rivera Mera, C. (2021). Prevenció de la lgbtiqfòbia: construint una escola inclusiva amb les diversitats sexogenèriques.
- Solà García, M. (2020). *Guia bàsica sobre diversitat sexual i de gènere*. Govern de Navarra.
- STEILAS (2015). *Guia per treballar la diversitat afectivosexual i de gènere*.
- Zemaitis, S., & Pedersoli, C. (2018). Hacia una pedagogia de la sexualidad socialmente relevante. Mapeos sobre discriminación y orientaciones pedagógicas para educar en la diversidad de género. *Archivos de Ciencias de la Educación*, 12.

10. Annexos

10.1. Annex 1

ENTREVISTA AL DIRECTOR

ÍTEM 1. OBJECTIUS ESPECÍFICS SOBRE DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE

1. Un dels objectius generals que hi ha descrit al PEC del centre és "Vetllar per la inclusió, l'acompanyament i l'acció orientadora del centre tenint en compte la seva diversitat en l'alumnat, famílies i personal del centre." Aquest objectiu també fa referència a la diversitat sexual i de gènere?

ÍTEM 2. PLANS I PROTOCOLS D'ACCIÓ

2. Donat que esteu organitzats per comissions i departaments, n'hi ha algun encaminat a dur a terme un pla d'acció sobre la diversitat sexual i de gènere?
3. Existeix algun protocol d'actuació en casos de discriminació, abús o assetjament LGTBIQA+fòbic?

ÍTEM 3. FORMACIÓ

4. S'han fet formacions respecte a la diversitat sexual o de gènere o n'hi ha de previstes?

ÍTEM 4. CURRÍCULUM

5. Es tracta de manera transversal la diversitat sexual i de gènere?

ÍTEM 5. MATERIALS DIDÀCTICS

6. Feu una revisió del material didàctic, com llibres de text, per tal d'assegurar que fomentin la igualtat i trenquin amb els rols de gènere i discriminacions, així com transformant i/o adaptant els que ja teniu per tal de fer-los més inclusius? S'inclouen referents que responguin a models no cisheteronormatius?

ÍTEM 6. LENGUATGE

7. El llenguatge present als rètols de l'escola és inclusiu (lavabo mixt/neutre/masculí/femení)?
8. El llenguatge utilitzat en les circulars i documents dirigides a famílies és inclusiu i té en compte la diversitat de models familiars (benvolguts pares/benvolguts pares i benvolgudes mares/benvolgudes famílies/signatura mare/pare/tutor/tutora)?

ÍTEM 7. FAMÍLIES

9. Les famílies què hi diuen?

ÍTEM 8. CONSCIENCIACIÓ

10. Penses que hi ha conscienciació sobre aquest tema al centre?

ÍTEM 9. ALUMNAT

11. Què en pensa l'alumnat?

10.2. Annex 2

QÜESTIONARI PROFESSORAT

QÜESTIONARI SOBRE DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE

Aquest qüestionari ha estat creat per una alumna del Màster en Psicopedagogia de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) com a instrument de recollida de dades per a una investigació sobre diversitat sexual i de gènere.

ABANS DE RESPONDRE EL QÜESTIONARI

Sobre el **consentiment informat**: *

- Se m'ha informat sobre l'objectiu de la investigació, sobre què consisteix la meua participació i sobre el tractament de les dades.

Sobre l'**autorització**: *

- He signat l'autorització perquè la persona responsable de l'estudi pugui utilitzar les meves dades per a la realització de la recerca descrita en el marc de l'Estudi indicat

Si has respost que sí a les preguntes anteriors, ja pots procedir a contestar el qüestionari. Només hauràs de dedicar-hi uns 5 minuts.

DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES

Quina **edat** tens? *

- 30 anys o menys
- De 31 a 45 anys
- 46 anys o més

T'identifiques com ... *

- Una dona
- Un home
- Otro: _____

A quins **cursos** imparteixes classes? *

- 1r ESO
- 2n ESO
- 3r ESO
- 4t ESO

Quina és la teva **àrea educativa**? *

- Ciències
- Llengües
- Història i literatura
- Religió
- Educació visual i plàstica
- Música
- Otro: _____

CONCEPTES

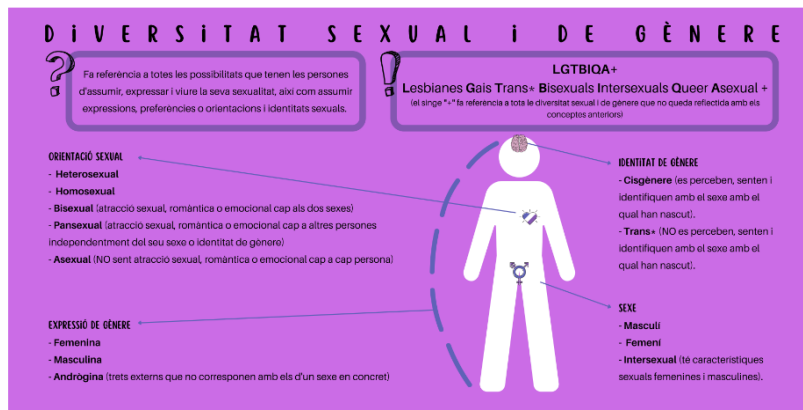
Saps el significat dels següents conceptes? *

	Sí	No
Orientació sexual	☐	☐
Expressió de gènere	☐	☐

Identitat de gènere	☐	☐
Trans*	☐	☐
Intersexual	☐	☐
Pansexual	☐	☐
Asexual	☐	☐
LGTBIQA+	☐	☐

REPASSEM CONCEPTES

Si obres la imatge en una pestanya nova, la podràs veure ampliada.

CONEIXEMENTS, FORMACIÓ I ACTUACIONS

En quin grau consideres important educar l'alumnat en **diversitat sexual i de gènere**? *

	1	2	3	4	5	
Gens important	☐	☐	☐	☐	☐	Molt important

Quines **conseqüències** penses que pot tenir educar sense tenir en compte les diversitats existents? Pots marcar més d'una resposta *

- Cap
- Abús
- Discriminació
- Rebuig
- Assetjament escolar (bullying)
- Otro: _____

Quin tipus de **llenguatge** sols utilitzar quan parles en plural? (Marca la resposta que utilitzes amb més freqüència) *

- Masculí ("Els homes")
- Masculí i femení ("Els homes i les dones")
- Neutre ("Les persones", "L'ésser humà")

Consideres que estàs preparat o preparada per **actuar** de manera eficaç davant una discriminació, abús o assetjament, per raó de sexe o gènere? *

	1	2	3	4	5	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

Treballes la diversitat sexual i de gènere a la teva àrea/assignatura? *

- Treballo de manera transversal la diversitat sexual i de gènere a la meva àrea incloent-la en els continguts
- Treballo ocasionalment la diversitat sexual i de gènere amb activitats puntuals
- No la treballo

Has rebut alguna **formació** sobre diversitat sexual o de gènere? *

- Sí
- No

Si has respost que sí a la pregunta anterior: **Quantes** formacions has rebut i **quines** són (sobre què tracten?)

Tu respuesta

T'agradaria rebre **més formació** sobre diversitat sexual i de gènere? *

- Sí, ja que no acabo de saber com aplicar-ho al currículum
- Sí, ja que em falten eines i recursos per actuar davant de discriminacions, abusos o assetjament, per raó de sexe o gènere
- Sí, tot i que ja sóc una persona experta en el tema, sempre puc aprendre més
- Sí, ja que no acabo de saber com aplicar-ho al currículum i em falten eines i recursos per actuar davant de discriminacions, abusos o assetjament, per raó de sexe o gènere
- No

Vols fer alguna **aportació** més?

Tu respuesta

MOLTES GRÀCIES PER LA TEVA PARTICIPACIÓ!

La teva participació m'és de gran ajuda. Moltes gràcies pel teu temps!

*Recorda clicar **enviar** abans d'abandonar la pàgina.

10.3. Annex 3

QÜESTIONARI ALUMNAT

Aquest qüestionari s'ha creat a partir de l'adaptació d'un qüestionari ja existent de la Concejalía de mujer e igualdad, Ayuntamiento de Coslada, anomenat *Encuesta sobre adolescencia i diversidad sexual*.

QÜESTIONARI SOBRE DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE

Aquest qüestionari ha estat creat per una alumna del Màster en Psicopedagogia de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) com a instrument de recollida de dades per a una investigació sobre diversitat sexual i de gènere.

QÜESTIONS ABANS DE RESPONDRE EL QÜESTIONARI

Sobre el **consentiment informat**: *

- He rebut i llegit què implica participar en aquesta investigació i estic d'acord amb tot el que s'explica, per tant, vull participar-hi.

Sobre l'**autorització**: *

- He portat signada l'autorització per a participar i l'he entregat al meu tutor/a.

ABANDONA EL QÜESTIONARI

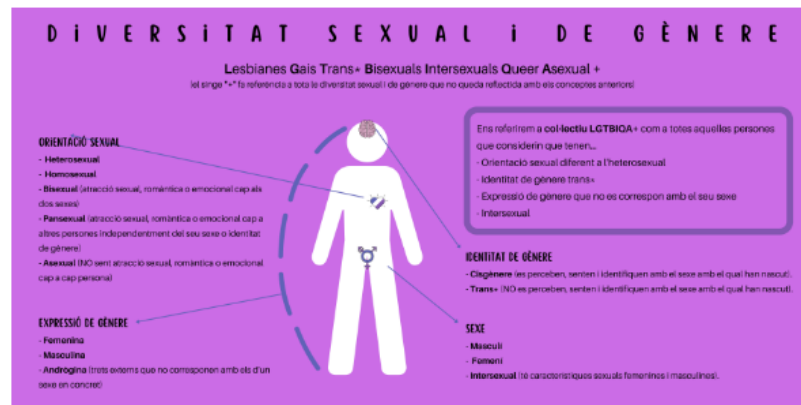
en el cas que la resposta a alguna de les preguntes anteriors sigui **NO**. En el cas que no, pots continuar.

ABANS DE COMENÇAR

Dona una ullada als diferents conceptes que poden aparèixer al qüestionari per tal que puguis entendre les preguntes i les respostes.

CONCEPTES SOBRE DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE

Si obres la imatge en una pestanya nova, la podràs veure ampliada.

QÜESTIONARI

Ja pots respondre al qüestionari.

Consta de **23 preguntes**.

D'aquestes, n'hi ha 19 d'obligatòries que estan marcades amb un asterisc vermell.

N'hi ha algunes que es pot marcar més d'una resposta (s'indica a l'enunciat).

Al final del qüestionari assegura't que dones clic a **Enviar**.

La durada aproximada és de **10 minuts**

Quin curs fas? *

- 1r
- 2n
- 3r
- 4t

M'identifico com... *

- Noi
- Noia
- Otro: _____

Referit a l'**orientació sexual** (gai, lesbiana, bisexual, pansexual i asexual). Per a cada situació pots marcar més d'una casella: *

	He escoltat o presenciat	He realitzat o utilitzat	M'han dit o fet	Cap de les anteriors
Insults: maricón, bollera, tortillera...	☐	☐	☐	☐
Parlar malament, comentaris negatius, rumors...	☐	☐	☐	☐
Mofes, imitacions, gestos...	☐	☐	☐	☐
Amenaces	☐	☐	☐	☐
Tirar coses, cops, empentes...	☐	☐	☐	☐
Pallisses	☐	☐	☐	☐
Deixar de parlar, ignorar, no deixar participar, aïllar...	☐	☐	☐	☐

Referit a la **identitat de gènere** (trans*). Per a cada situació pots marcar més d'una casella: *

	He escoltat o presenciat	He realitzat o utilitzat	M'han dit o fet	Cap de les anteriors
Insults: maricón, bollera, tortillera...	☐	☐	☐	☐
Parlar malament, comentaris negatius, rumors...	☐	☐	☐	☐
Mofes, imitacions, gestos...	☐	☐	☐	☐
Amenaces	☐	☐	☐	☐
Tirar coses, cops, empentes...	☐	☐	☐	☐

Pallisses	☐	☐	☐	☐
-----------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Deixar de parlar, ignorar, no deixar participar, aïllar...	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Coneixes a persones que siguin... (Pots marcar més d'una resposta) *

	No conec a ningú	Amistats propers	Companys/es de l'institut	Coneguts/es	Familiars	Professorat	Personatges famosos (influencer, històric, literari, televisió...)
Gai (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lesbiana (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bisexual (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pansexual (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Asexual (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trans* (identitat de gènere)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intersexual (sexe)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Si a la pregunta anterior has contestat que **coneixes algun personatge famós** digues qui és o qui són:

Tu respuesta _____

Si la **persona del costat** et diu que és... *

	Intentaria canviar-me de lloc	No faria res, però em sentiria incòmode/a	No canviaria la meva actitud, tot seguiria igual	Entendria aquesta persona i la recolzaria
Gai (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐
Lesbiana (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐
Bisexual (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐
Pansexual (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐
Asexual (orientació sexual)	☐	☐	☐	☐
Trans* (identitat de gènere)	☐	☐	☐	☐
Intersexual (sexe)	☐	☐	☐	☐

Creus que és correcte tractar amb **menyspreu** a persones per la seva **orientació sexual**? *

- No és correcte
- Sí que és correcte
- Depèn del cas

Si a la **pregunta anterior** has contestat **Depèn del cas**, en quins casos seria correcte?

Tu respuesta _____

Creus que és correcte tractar amb **menyspreu** a persones per la seva **identitat de gènere**? *

- No és correcte
- Sí que és correcte
- Depèn del cas

Si a la **pregunta anterior** has contestat **Depèn del cas**, en quins casos seria correcte?

Tu respuesta _____

Si un **professor o professora** et diu que forma part del col·lectiu **LGTBIQA+**...
(Pots marcar més d'una resposta) *

- Seria un motiu per mofar-me d'ell o ella
- Aquestes persones no han de ser professors o professores
- Ho diria a la meva família perquè possessin una queixa a l'institut
- El més important és que sigui un bon professor o professora, no la seva orientació sexual, el seu gènere, el seu sexe o la seva expressió de gènere
- M'agradaria perquè penso que podria aportar-me molt

Com creus que es tracta a la **família** a persones que formen part del col·lectiu **LGTBIQA+**? *

- De forma més injusta
- Com a les altres persones
- De forma més favorable

Com creus que es tracta a l'**escola** a persones que formen part del col·lectiu **LGTBIQA+**? *

- De forma més injusta
- Com a les altres persones
- De forma més favorable

Com creus que es tracta a la **societat** en general a persones que formen part del **col·lectiu LGTBIQA+**? *

- De forma més injusta
- Com a les altres persones
- De forma més favorable

Si **fossis o pensessin** que formes part del col·lectiu **LGTBIQA+**, quina creus que seria la reacció de... *(Pots marcar més d'una resposta)* *

	Em pegarien o em donarien una pallissa	Em rebutjarien	Ignorarien el tema	No sé com reaccionarien	Em recolzarien	Intentarien canviar-me
Família	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Amistat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Professorat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Companyes o companyes	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Abans de decidir participar en aquesta investigació ja sabies **què era la diversitat sexual i de gènere**? *

- Sí, des de l'escola ho treballem
- Sí,estic informat/da sobre el tema, però no des de l'escola
- N'havia sentit a parlar, però no sabia exactament el què era
- No sabia què era

En quin **grau** es tracta la diversitat sexual i de gènere a l'**escola**? *

	1	2	3	4	5	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

De quins temes t'agradaria **saber més**? (Pots marcar més d'una resposta) *

- No vull saber més de cap tema
- Orientació sexual
- Identitat de gènere
- Sexe
- Expressió de gènere
- Otro: _____

Qui t'agradaria que et **donés informació** sobre aquests temes de **sexualitat i gènere**? (Pots marcar més d'una resposta) *

- Família
- Professorat
- Amistats
- Televisió, ràdio, llibres, revistes
- Internet
- Parròquia o grup religiós
- Ningú
- Otro: _____

On aconseguixes ara la informació sobre aquests temes de **sexualitat i gènere**? (Pots marcar més d'una resposta) *

- Família
- Professorat
- Amistats
- Televisió, ràdio, llibres, revistes
- Internet
- Parròquia o grup religiós
- Ningú
- Otro: _____

T'identifiques dins el col·lectiu **LGTBIQA+**? *

- Sí
- No
- Prefereixo no contestar

Vols afegir alguna cosa més?

Tu respuesta _____

MOLTES GRÀCIES PER LA TEVA PARTICIPACIÓ!

La teva participació m'és de gran ajuda. Moltes gràcies pel teu esforç!

*Recorda clicar Enviar abans d'abandonar la pàgina.

10.4. Annex 4

DECLARACIÓ DE CONSENTIMENT INFORMAT

TREBALL FINAL DE MÀSTER UNIVERSITARI EN PSICOPEDAGOGIA

Aquest document vol informar-vos sobre un treball (d'ara en endavant en direm "Estudi") al que us convidem a participar. Aquest Estudi el duu a terme una estudiant en el marc de l'assignatura *Treball de final de màster* i ha sigut aprovat pel professorat responsable de l'assignatura. La nostra intenció és que rebeu la informació correcta i suficient per a què pugueu decidir si accepteu o no participar en aquest Estudi. Us demanem que llegiu aquest document amb atenció i que ens formuleu els dubtes que tingueu.

Títol de l'estudi: *Perspectiva de la diversitat sexual i de gènere*

Objectiu de l'estudi: En aquest Estudi el que volem és explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en el centre educatiu. Per a fer-ho, volem analitzar les accions que duu a terme el centre per atendre a aquestes diversitat, analitzar els coneixements, la formació, les metodologies i les activitats de les quals disposa el professorat i descriure les necessitats de l'alumnat respecte la diversitat sexual i de gènere.

Responsable de l'estudi: Eva Parareda Triguero

Jo, el Sr./la Sra. _____ major d'edat, amb DNI número _____ i correu electrònic _____, actuant en el meu propi nom i representació, mitjançant el present document,

MANIFESTO QUE HE ESTAT INFORMAT/DA DE LES QÜESTIONS SEGÜENTS RELACIONADES AMB L'ESTUDI:

- La meva participació en aquest estudi és **voluntària** i, si en qualsevol moment desitjo canviar la meva decisió, puc retirar el meu consentiment en qualsevol moment.
- La participació en aquest estudi consisteix en **contestar un qüestionari** per poder analitzar els coneixements, la formació, les metodologies i les activitats de les quals disposa el professorat sobre diversitat sexual i de gènere. La persona Responsable del tractament de les meves dades personals és l'Eva Parareda Triguero.
- Les meves dades personals seran recollides i tractades amb **finalitats exclusives docents i d'investigació** i sense ànim de lucre.
- Les meves dades seran **anònimes**, de manera que no es podrà conèixer la identitat del menor a partir de les dades que es recullin.

- Es guardarà **secret sobre la informació personal** que facilito, i només es farà servir amb finalitat docent i d'investigació en el marc d'aquest Estudi, de manera que no se'm pugui identificar en els resultats de l'estudi.
- Seguint el principi de **minimització**, només es recolliran les dades mínimes que siguin necessàries per portar a terme l'Estudi, i una vegada hagi acabat la finalitat docent o de recerca que es derivi d'aquest estudi, es destruirà tota la informació de caràcter personal que hagi facilitat de forma definitiva.
- He estat **informat/da** mitjançant un correu i aquest mateix document sobre l'Estudi, sobre la seva finalitat i sobre les dades que es recolliran, i he consentit a participar en aquest Estudi.
- El tractament de les dades de caràcter personal de tots els subjectes participants s'ajustarà al que es disposa al Reglament General de Protecció de Dades (UE) 2016/679 i a la Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals. D'acord amb el que s'estableix en aquesta legislació, podeu exercir els drets d'accés, modificació, oposició i supressió de les dades de caràcter personal del menor a càrrec vostre dirigint-vos al Responsable del tractament a través dels canals de contacte establerts.

AUTORITZACIÓ A PARTICIPAR EN L'ESTUDI:

Autoritzo a **Eva Parareda Triguero**, Responsable de l'estudi, amb DNI número **47850881W** i correu electrònic personal **evapararedatriguero@gmail.com**, Estudiant de l'assignatura Treball Final de Màster del Màster en Psicopedagogia de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) perquè tracti les meves dades de caràcter personal facilitades, per a la realització de la recerca descrita en el marc de l'Estudi indicat. A la taula següent es resumeix de manera esquemàtica com es tractaran aquestes dades:

Informació bàsica sobre protecció de dades personals	
Responsable del tractament	Eva Parareda Triguero / evapararedatriguero@gmail.com / 669559468
Finalitats	Dur a terme les activitats de recerca detallades al marc de l'Estudi
Legitimació	Consentiment de l'interessat

Destinatariis	Les seves dades seran utilitzades únicament per l'Eva Parareda Triguero i no es comunicaran a tercers sense el seu consentiment, excepte en els supòsits previstos per la llei.
Drets dels interessats	Podreu exercir el vostre dret d'accés, rectificació, suspensió, oposició, portabilitat i limitació enviant un correu electrònic a Eva Parareda Triguero, adjuntant una fotocòpia del DNI o document acreditatiu de la seva identitat.

A Centelles, a ____ de _____ 20__

El Sr./La Sra. _____ (nom i firma)

10.5. Annex 5

Estudi realitzat per:
Eva Parareda Triguero

VOLS PARTICIPAR EN UN ESTUDI SOBRE DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE?

NO

SÍ

QUÈ HAURÀS DE FER?

Contestar un **qüestionari totalment anònim**

PER QUÈ?

Per poder explorar **com es treballa** la diversitat sexual i de gènere en el centre

ENCARA VOLS PARTICIPAR?

Porta l'autorització signada!

MOLTES GRÀCIES!

QUÈ ÉS LA DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE?

Fa referència a totes les possibilitats que tenen les persones d'assumir, expressar i viure la seva sexualitat, així com assumir expressions, preferències o orientacions i identitats sexuals.

IDENTITAT DE GÈNERE

- **Cisgènere** (es perceben, senten i identifiquen amb el sexe amb el qual han nascut).
- **Trans*** (NO es perceben, senten i identifiquen amb el sexe amb el qual han nascut).

ORIENTACIÓ SEXUAL

- **Heterosexual**
- **Homosexual**
- **Bisexual** (atracció sexual, romàntica o emocional cap als dos sexes)
- **Pansexual** (atracció sexual, romàntica o emocional cap a altres persones independentment del seu sexe o identitat de gènere)
- **Asexual** (NO sent atracció sexual, romàntica o emocional cap a cap persona)

EXPRESSIÓ DE GÈNERE

- **Femenina**
- **Masculina**
- **Andrògina** (trets externs que no corresponen amb els d'un sexe en concret)

SEXE

- **Masculí**
- **Femení**
- **Intersexual** (té característiques sexuals femenines i masculines).

10.6. Annex 6

INFORMACIÓ SOBRE EL CONSENTIMENT INFORMAT

TREBALL FINAL DE MÀSTER UNIVERSITARI EN PSICOPEDAGOGIA

Aquest document vol explicar-te la informació sobre un treball (d'ara endavant en direm "Estudi") al que et convidem a participar. La nostra intenció és que rebis la informació correcta i suficient perquè puguis decidir si acceptes o no participar en aquest Estudi.

Et demanem que llegeixis aquest document amb atenció i que ens preguntis tots els dubtes que tinguis.

L'Eva Parareda Triguero és la persona responsable de l'estudi, que es farà en el marc de l'assignatura Treball de final de Màster i que ha sigut aprovat pel professorat responsable de l'assignatura.

L'estudi porta per títol *Perspectiva de la diversitat sexual i de gènere* i el seu objectiu és *explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en el centre educatiu*, i el que es vol és analitzar són les accions que duu a terme el centre per atendre a aquestes diversitats, analitzar els coneixements, la formació, les metodologies i les activitats de les quals disposa el professorat i **descriure les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere**.

La meva participació en aquest estudi consistirà a respondre un qüestionari a través de *Google Forms*.

La meva participació en aquest estudi és **voluntària** i, si en qualsevol moment vull canviar la meva decisió i deixar de participar-hi, puc fer-ho sense problemes retirant el meu consentiment.

A més, el que jo faci, digui o expliqui (les meves dades):

- Només es farà servir amb **finalitats docents o d'investigació** i sense ànim de lucre (sense cap benefici econòmic).
- Serà **confidencial**, o sigui que ningú sabrà que soc jo qui hi ha participat.
- Només em demanaran les **dades mínimes** que siguin necessàries per portar a terme l'Estudi.
- Un cop hagi acabat la finalitat docent o de recerca d'aquest estudi, **destruiran** per sempre tota la **informació personal** que hagi donat.

10.7. Annex 7

DECLARACIÓ DE CONSENTIMENT INFORMAT

TREBALL FINAL DE MÀSTER UNIVERSITARI EN PSICOPEDAGOGIA

Aquest document vol informar-vos sobre un treball (d'ara endavant en direm "Estudi") al que us convidem a participar. Aquest Estudi el duu a terme una estudiant en el marc de l'assignatura *Treball de final de màster* i ha sigut aprovat pel professorat responsable de l'assignatura. La nostra intenció és que rebeu la informació correcta i suficient perquè pugueu decidir si accepteu o no participar en aquest Estudi. Us demanem que llegiu aquest document amb atenció i que ens formuleu els dubtes que tingueu.

Títol de l'estudi: *Perspectiva de la diversitat sexual i de gènere*

Objectiu de l'estudi: En aquest Estudi el que volem és explorar com es treballa la diversitat sexual i de gènere en el centre educatiu. Per a fer-ho, volem analitzar les accions que duu a terme el centre per atendre a aquestes diversitats, analitzar els coneixements, la formació, les metodologies i les activitats de les quals disposa el professorat i descriure les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere.

Responsable de l'estudi: Eva Parareda Triguero

Jo, el Sr./La Sra. _____, major d'edat, amb DNI número _____ i correu electrònic _____, que actua en nom i representació del menor d'edat _____, amb DNI número _____ en la seva qualitat de pare/mare/ tutor legal del menor (fet que s'acreditarà, en la mesura del possible, adjuntant còpia del document que acrediti aquest fet), confirma que

- L'altre progenitor no s'oposa a la participació del nostre fill en aquest Estudi
- El signant és l'únic tutor legal

MANIFESTO QUE HE ESTAT INFORMAT/DA DE LES QÜESTIONS SEGÜENTS RELACIONADES AMB L'ESTUDI:

- La participació en aquest estudi és **voluntària** i, si en qualsevol moment desitjo canviar la meva decisió, puc retirar el meu consentiment en qualsevol moment.
- La participació en aquest estudi consisteix a **contestar un qüestionari** per poder analitzar les necessitats de l'alumnat respecte a la diversitat sexual i de gènere. La persona Responsable del tractament de les dades personals del menor al meu càrrec és l'Eva Parareda Triguero.
- Les dades del menor seran recollides i tractades amb **finalitats**

exclusives docents i d'investigació i sense ànim de lucre.

- Les dades del menor seran **anònimes**, de manera que no es podrà conèixer la identitat del menor a partir de les dades que es recullin.
- Es guardarà **secret sobre la informació personal** que facilito, i només es farà servir amb finalitat docent i d'investigació en el marc d'aquest Estudi, de manera que el menor no es pugui identificar en els resultats de l'estudi.
- Seguint el principi de **minimització**, només es recolliran les dades mínimes que siguin necessàries per portar a terme l'Estudi, i una vegada hagi acabat la finalitat docent o de recerca que es derivi d'aquest estudi, es destruirà tota la informació de caràcter personal que hagi facilitat de forma definitiva.
- El menor al qual represento ha estat informat mitjançant una **infografia** facilitada a classe sobre l'Estudi, la seva finalitat i les dades que es recolliran, i ha consentit a participar en aquest Estudi.
- El tractament de les dades de caràcter personal de tots els subjectes participants s'ajustarà al que es disposa al Reglament General de Protecció de Dades (UE) 2016/679 i a la Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals. D'acord amb el que s'estableix en aquesta legislació, podeu exercir els drets d'accés, modificació, oposició i supressió de les dades de caràcter personal del menor a càrrec vostre dirigint-vos al Responsable del tractament a través dels canals de contacte establerts.

AUTORITZACIÓ A PARTICIPAR EN L'ESTUDI:

Autoritzo a **Eva Parareda Triguero**, Responsable de l'estudi, amb DNI número **47850881W** i correu electrònic personal **evapararedatriguero@gmail.com**, Estudiant de l'assignatura Treball Final de Màster del Màster en Psicopedagogia de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) perquè tracti les dades de caràcter personal facilitades corresponents al menor al qual represento, per a la realització de la recerca descrita en el marc de l'Estudi indicat. A la taula següent es resumeix de manera esquemàtica com es tractaran aquestes

Informació bàsica sobre protecció de dades personals	
Responsable del tractament	Eva Parareda Triguero / evapararedatriguero@gmail.com / 669559468
Finalitats	Dur a terme les activitats de recerca detallades al marc de l'Estudi

Legitimació	Consentiment del pare/mare o tutors legals del menor interessat
Destinataris	Les seves dades seran utilitzades únicament per l'Eva Parareda Triguero i no es comunicaran a tercers sense el seu consentiment, excepte en els supòsits previstos per la llei.
Drets dels interessats	Podreu exercir el vostre dret d'accés, rectificació, suspensió, oposició, portabilitat i limitació enviant un correu electrònic a Eva Parareda Triguero, adjuntant una fotocòpia del DNI o document acreditatiu de la seva identitat.

A Barcelona, a ____ de _____ 20__

El Sr./La Sra. _____ (nom i firma)

10.8. Annex 8

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA

ÍTEM 1. OBJECTIUS ESPECÍFICS SOBRE DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE

- 1. Un dels objectius generals que hi ha descrit al PEC del centre és “Vetllar per la inclusió, l'acompanyament i l'acció orientadora del centre tenint en compte la seva diversitat en l'alumnat, famílies i personal del centre.” Aquest objectiu també fa referència a la diversitat sexual i de gènere?**

Aquest objectiu es va redactar fa molts anys quan va sortir l'escola inclusiva. Aquesta va ser una de les primeres escoles inclusives de la comarca i es va redactar aquest objectiu per això mateix. No obstant, en aquell moment feia més referència a necessitats i diversitat entorn les dificultats d'aprenentatge. Avui en dia sabem que s'ha de tenir en compte la diversitat sexual i de gènere, per tant, actualment aquest objectiu sí que inclouria a aquesta diversitat.

ÍTEM 2. PLANS I PROTOCOLS D'ACCIÓ

- 2. Donat que esteu organitzats per comissions i departaments, n'hi ha algun encaminat a dur a terme un pla d'acció sobre la diversitat sexual i de gènere?**

A hores d'ara no n'hi ha cap. Sí que hi ha una figura en el consell escolar (director) que és la que ha de vetllar pel tema de paritat de gènere en temes de

documentació, és a dir, vigilar que tots els escrits estiguin escrits per no ferir sensibilitats de ningú.

3. Existeix algun protocol d'actuació en casos de discriminació, abús o assetjament LGTBIQA+fòbic?

No existeix cap protocol, però qualsevol acte que impliqui discriminació abús o assetjament, per raó de sexe, gènere, raça, etc. es converteix en un agreujant i, per tant, la normativa és més estricta.

ÍTEM 3. FORMACIÓ

4. S'han fet formacions respecte a la diversitat sexual o de gènere o n'hi ha de previstes?

En el pla de formació que tenim no hi ha un punt específic sobre diversitat sexual i de gènere. De fet, en el pla de convivència, que l'està elaborant la comissió de convivència, aquest punt no hi és, tot i que sí que es tracten temes d'igualtat, pau, respecte, etc.

L'any passat amb l'alumnat es va fer una formació i amb l'equip directiu també. A les reunions de secundària s'ha parlat que falta formació sobre aquest tema.

ÍTEM 4. CURRÍCULUM

5. Es tracta de manera transversal la diversitat sexual i de gènere?

Cada vegada es té més en compte, però són més accions puntuals. Cada vegada hi ha més diversitat, les famílies són més diverses i això s'ha de tenir en compte. A les reunions de cicle es va recordar al professorat la importància sobre aquest tema perquè es vagin fent accions al respecte.

ÍTEM 5. MATERIALS DIDÀCTICS

6. Feu una revisió del material didàctic, com llibres de text, per tal d'assegurar que fomentin la igualtat i trenquin amb els rols de gènere i discriminacions, així com transformant i/o adaptant els que ja teniu per tal de fer-los més inclusius? S'inclouen referents que responguin a models no cisheteronormatius?

S'intenta cada cop, i les editorials també cada vegada hi entren més. Fan una mirada global, no hi ha una revisió al detall. No s'inclouen referents que responguin a models no cisheteronormatius.

ÍTEM 6. LLENGUATGE

7. El llenguatge present als rètols de l'escola és inclusiu (lavabo mixt/neutre/masculí/femení)?

Abans de la pandèmia a cada pis hi havia un lavabo de nois i un de noies. En canvi, a partir de la pandèmia els lavabos són neutres i específics de cada classe. Només hi ha un rètol que diu "Serveis curs X".

8. El llenguatge utilitzat en les circulars i documents dirigides a famílies és inclusiu i té en compte la diversitat de models familiars

(benvolguts pares/benvolguts pares i benvolgudes mares/benvolgudes famílies/signatura mare/pare/tutor/tutora)?

Tot està revisat i si hi ha documents nous els revisa la figura de la qual hem parlat abans. En temes de difusió a les famílies, una de les discussions que hi va haver fa un parell d'anys o tres és que abans es posava *pare i mare* i ara s'intenta fer amb termes genèrics que incloguin a totes les diversitats de famílies (*tutor/a 1, tutor/a 2*). A més, documents antics deien *A l'atenció dels pares* i ara ja s'ha canviat perquè digui *Benvolgudes famílies*. Això ho van remarcar molt a la formació del departament.

ÍTEM 7. FAMÍLIES

9. Les famílies què hi diuen?

Vam tenir una xerrada amb l'AFA, que abans era AMPA, i els va costar que entenguessin que el nom (Associació de Pares i Mares d'Alumnes) no hauria de fer referència només a pares i mares, sinó que s'hauria de parlar de famílies (Associació de Famílies d'Alumnes), ja que totes les famílies són molt diverses. Tot i que els va costar molt d'entendre, al final van canviar el nom.

Per altra banda, una família va venir a queixar-se sobre que a l'aula s'havia parlat sobre el tema de la diversitat sexual i de gènere i que, si us plau, si s'havia de parlar sobre aquest tema volien que els seus fills no estiguessin a l'aula. També van dir que ells amb això no hi volien entrar, tot i que més endavant si es trobaven amb alguna situació ja l'abordaria la família mateixa. Es van definir com a cristians.

ÍTEM 8. CONSCIENCIACIÓ

10. Penses que hi ha conscienciació sobre aquest tema al centre?

Potser de manera transversal no es tracta, però de mica en mica es van fent petits canvis perquè som conscients que la societat canvia i nosaltres també ho hem de fer. Per això penso que sí que hi ha conscienciació interna. Per exemple, quan llegeixes una carta de fa temps, et sembla que no pugui ser que abans s'enviessin cartes així (*A l'atenció dels pares, fill, signatura dels pares...*).

ÍTEM 9. ALUMNAT

11. Què en pensa l'alumnat?

Cada vegada se sent més parlar a l'alumnat d'aquests temes i està bé que ho facin. Són els que més ho normalitzen. A vegades en saben més ells que les persones adultes.

10.9. Annex 9

DADES QÜESTIONARI PROFESSORAT

Taula 9

Dades qüestionari professorat

DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES

EDAT I GÈNERE

	Home	Dona
31 a 45 anys	1	3
46 anys o més	0	2

ÀREES EDUCATIVES

Educació Física	1
Ciències	1
Orientació educativa	1
Llengües	2
Educació especial	1

ÍTEM 1. CONCEPTES QUE CONÈIXES

	Orientació sexual	Expressió de gènere	Identitat de gènere	Trans*	Intersexual	Pansexual	Asexual	LGTBIQA+
Sí	6	6	6	6	3	2	6	6
No	0	0	0	0	3	4	0	0

ÍTEM 2. En quin grau consideres important educar l'alumnat en diversitat sexual i de gènere?

Gens important	0
Poc important	0
Ni important, ni poc important	1
Important	3
Molt important	2

ÍTEM 3. Quines conseqüències penses que pot tenir educar sense tenir en compte les diversitats existents? Pots marcar més d'una resposta

Cap	0
Abús	4
Discriminació	5
Rebuig	5
Assetjament escolar	5

ÍTEM 4. Quin tipus de llenguatge sols utilitzar quan parles en plural?

Masculí 0
Masculí i femení 5
Neutre 1

ÍTEM 5. Consideres que estàs preparat o preparada per actuar de manera eficaç davant una discriminació, abús o assetjament, per raó de sexe o gènere?

Gens preparat/da 0
Poc preparat/da 2
Ni molt preparat/da, ni poc preparat/da 1
Molt reparat/da 3
Màxim preparat/da 0

ÍTEM 6. Treballes la diversitat sexual i de gènere a la teva àrea/assignatura?

Treballo de manera transversal la diversitat sexual i de gènere a la meva àrea incloent-la en els continguts 2
Treballo ocasionalment la diversitat sexual i de gènere amb activitats puntuals 3
No la treballo 1

ÍTEM 7. Has rebut alguna formació sobre diversitat sexual o de gènere?

Sí 2
No 4

ÍTEM 8. T'agradaria rebre més formació sobre diversitat sexual i de gènere?

Currículum 1
Discriminacions, abusos o assetjament 2
Les dues coses 3

Nota: elaboració pròpia

10.10. Annex 10

DADES QÜESTIONARI ALUMNAT

Taula 10

Dades qüestionari alumnat

DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES

EDAT I GÈNERE

	Noi	Noia
1r ESO (12-13 anys)	2	3
3r ESO (14-15 anys)	2	7
4t ESO (15-16 anys)	2	7

ÍTEM 1. Referit a l'orientació sexual

	He escoltat o presenciat	He realitzat o utilitzat	M'han dit o fet	Cap de les anteriors
Insults: maricón, bollera, tortillera...	15	0	2	8
Parlar malament, comentaris negatius, rumors...	17	6	1	5
Mofes, imitacions, gestos...	13	4	1	9
Amenaces	10	0	0	13
Tirar coses, cops, empentes...	11	0	1	12
Pallisses	6	0	0	17
Deixar de parlar, ignorar, no deixar participar, aïllar...	9	1	1	14

ÍTEM 2. Referit a la identitat de gènere (trans*).

	He escoltat o presenciat	He realitzat o utilitzat	M'han dit o fet	Cap de les anteriors
Insults	9	0	0	14
Parlar malament, comentaris negatius, rumors...	13	1	0	10
Mofes, imitacions, gestos...	10	1	0	13
Amenaces	5	0	0	18
Tirar coses, cops, empentes...	6	0	0	17
Pallisses	4	0	0	19
Deixar de parlar, ignorar, no deixar participar, aïllar...	7	0	0	16

ÍTEM 3. Conèixes a persones que siguin...

No conec a   Amistats   Companys/es   Coneguts/des   Familiars   Professorat   Personatge

	ningú	properes	de l'institut				famós
Gai	5	8	7	8	2	1	15
Lesbiana	8	4	5	6	1	2	9
Bisexual	8	6	9	4	2	1	7
Pansexual	18	1	0	1	0	0	3
Asexual	19	1	0	0	0	0	4
Trans*	13	3	1	5	1	1	9
Intersexual	20	1	0	1	0	0	1

ÍTEM 4. Personatges famosos LGTBIQA+

Xarxes socials	21
Cantant	2
Cinema	6
Esportista	2
Modelatge	1

ÍTEM 5. Si la persona del costat et diu que és...

	Intentaria canviar-me de lloc	No faria res, però em sentiria incòmode/a	No canviaria la meva actitud, tot seguiria igual	Entendria aquesta persona i la recolzaria
Gai	0	2	10	11
Lesbiana	0	0	10	13
Bisexual	0	1	11	11
Pansexual	0	0	13	10
Asexual	0	0	14	9
Trans*	0	1	12	10
Intersexual	0	2	12	9

ÍTEM 6. Creus que és correcte tractar amb menyspreu a persones per la seva orientació sexual?

Sí que és correcte	0
No és correcte	21
Depèn del cas	2

ÍTEM 7. Creus que és correcte tractar amb menyspreu a persones per la seva identitat de gènere?

Sí que és correcte	0
No és correcte	23
Depèn de cas	0

ÍTEM 8. Si un professor o professora et diu que forma part del col·lectiu LGTBIQA+...

Seria un motiu per mofar-me d'ell o ella	0
--	---

Aquestes persones no han de ser professors o professores 0

Ho diria a la meua família perquè possessin una queixa a l'institut 0

El més important és que sigui un bon professor o professora 21

M'agradaria perquè penso que podria aportar-me molt 2

ÍTEM 9. Com creus que tracta la família, l'escola i la societat a persones que formen part del col·lectiu LGTBIQA+?

	Com a les altres persones	De forma més favorable
De forma més injusta		
Família 5	17	1
Escola 12	10	1
Societat 18	4	1

ÍTEM 10. Si fossis o pensessin que formes part del col·lectiu LGTBIQA+, quina creus que seria la reacció de...

	Em pegarien o em donarien una pallissa	Em rebutjarien	Ignorarien el tema	No sé com reaccionarien	Em recolzarien	Intentarien canviar-me
Família 0	0	0	3	4	18	1
Amistats 0	0	0	1	7	18	1
Professorat 0	0	0	5	7	10	1
Companyes/es 0	0	2	3	14	7	2

ÍTEM 11. Abans de decidir participar en aquesta investigació ja sabies què era la diversitat sexual i de gènere?

Sí, des de l'escola ho treballem 7

Sí, estic informat/da sobre el tema, però no des de l'escola 9

N'havia sentit a parlar, però no sabia exactament el què era 7

No sabia què era 0

ÍTEM 12. En quin grau es tracta la diversitat sexual i de gènere a l'escola?

Molt poc 7

Poc 5

Ni molt ni poc 9

Molt 1

Màxim 1

ÍTEM 13. De quins temes t'agradaria saber més?

No vull saber més de cap tema 0

Orientació sexual 9

Identitat de gènere 12

Sexe 8

ÍTEM 14. Qui t'agradaria que et donés informació sobre aquests temes de sexualitat i gènere?

Família	7
Professorat	15
Amistats	7
Televisió, ràdio, llibres, revistes	7
Internet	5
Parròquia o grup religiós	0
Ningú	1
Les persones que formen part del col·lectiu LGTBIQA+	1

ÍTEM 15. On aconseguixes ara la informació sobre aquests temes de sexualitat i gènere?

Família	7
Professorat	8
Amistats	7
Televisió, ràdio, llibres, revistes	6
Internet	13
Parròquia o grup religiós	0
Ningú	4

ÍTEM 16. T'identifiques dins el col·lectiu LGTBIQA+?

Sí	4
No	18
Prefereixo no contestar	1

Nota: elaboració pròpia